

Merja Leisti

Konstikoppa 3.0

- matalankynnyksen arkiteknologiaa ikääntyneille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (AMK)

Tieto- ja viestintäteknikka

Insinöörityö

10.4.2022

Tiivistelmä

Tekijä:	Merja Leisti
Otsikko:	Konstikoppa 3.0 - matalankynnyksen arkitekologiaa ikääntyneille
Sivumäärä:	48 sivua + 4 liitettä
Aika:	10.4.2022
Tutkinto:	Insinööri (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Tieto- ja viestintätekniikka
Ammatillinen pääaine:	Hyvinvointi- ja terveysteknologia
Ohjaaja:	lehtori Juha Havukumpu

Insinööritöön tavoitteena oli arvioida Konstikoppa-nimisen laitekokoelman esittelyä iäkkäille. Esittelyn laitteet ovat arjen pienteknologiaa, joiden tarkoitus on tukea kotona pärjäämistä. Arvioinnissa tarkasteltiin seuraavia asioita: onko Konstikopan laitevalikoima perusteltu sekä onnistuuko Konstikopan pilottikokoelman esittely iäkkäille laitteiden hankintakynnyksen madaltamisessa, tiedon lisäämisessä ja ikäihmisten osallistamisessa.

Insinööritö tehtiin Ikäteknologiakeskukselle. Työn tarkoituksena oli tuottaa tietoa Konstikopan kehittämiseen, joka puolestaan on jatkuva prosessi. Menetelmänä oli empiirinen tutkimus. Tiedonhankinnan tapoina olivat yleisölle suunnattu kysely, esittelijälle kohdennettu kysely ja esittelytilaisuuden havainnointi.

Laite-esittelyn arviointia tehtiin viidessä eri tilaisuudessa. Yleisökyselyyn vastanneita oli 38. Esittelijäkyselyitä palautettiin viisi. Osaan esittelijäkyselyistä vastauksia oli laadittu enemmän kuin yksi henkilö. Vajaa puolet yleisökyselyyn vastanneista oli yli 75-vuotiaita. Muut osuivat enimmäkseen ikäryhmään 65-74. Vähän yli puolet vastanneista oli naisia, loput miehiä.

Insinööritöön lopputuloksena saatiin tietoa, jonka perusteella Konstikopan laitevalikoima on toimiva ja perusteltu. Tulokset osoittavat, että ikäihmisten kynnys hankkia arkeaan helpottavia laitteita madaltui esittelyn myötä. Teknologinen tieto lisääntyi, ja muu tietämys lisääntyi. Konstikoppa-esittelyn myötä ikäihmisten osallisuus ja digiosallisuus joko säilyivät tai lisääntyivät.

Insinööritö osoitti, että iäkkäille laadittava kyselylomake vaatii paljon etukäteistestauksia. Laite-esittelyn tekstimateriaalien termejä voisi vielä kansantajuistaa. Kopan olemassaolosta voisi pyrkiä tiedottamaan ryhmille, jotka eivät ole sitä löytäneet. Mahdollisesti matkalaukun sulkeminen kaipaa ohjeistusta ja yleisöä olisi tarpeen kannustaa hypistelemään laitteita vielä enemmän.

Avainsanat: vanhustyö, älytekniikka, digitaalinen kuilu, kotona asuminen, osallistaminen, ikääntyneet

Abstract

Author: Merja Leisti
Title: Konstikoppa 3.0
- Low-Threshold Everyday Technology for the Elderly

Number of Pages: 48 pages + 4 appendices
Date: 10 April 2022

Degree: Bachelor of Engineering
Degree Programme: Information and Communication Technology
Professional Major: Health Technology
Supervisor: Juha Havukumpu, Senior Lecturer

The aim of the graduate study was to evaluate the presentation of a collection of devices called Konstikoppa for the elderly. The demonstration devices are everyday small technology gadgets to support coping at home. The evaluation examined the following issues: whether Konstikoppa's range of equipment is justified and whether the presentation of Konstikoppa's pilot collection for the elderly would be successful in lowering the equipment purchase threshold, increasing information and involving the elderly.

The study was done for Ikäteknologiakeskus. The purpose of the work was to provide information for the development of Konstikoppa, which in turn is an ongoing process. The method was an empirical study. The methods of obtaining information were a survey addressed to the public, a survey targeted at the presenter and observation of the presentation.

As a result information was obtained on the basis of which Konstikoppa's range of equipment is functional and justified. The results show that the threshold for the elderly to acquire devices to facilitate their daily lives was lowered with the introduction. Technological and other knowledge was increased. With the Konstikoppa presentation, the participation and digital inclusion of the elderly will either be maintained or increased.

The study showed that the questionnaire for the elderly requires a lot of prior checking. The terms in the text materials of the device demonstration could still be further popularized. Efforts could be made to inform groups who have not yet found the existence of the Konstikoppa.

Keywords elderly work, smart technology, digital divide, living at home, inclusion, older people

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Ikääntynyt ja teknologia	3
2.1	Ikääntyminen	3
2.2	Ikäteknologia	6
3	Konstikoppa	7
3.1	Versio 2.0	9
3.2	Versio 3.0	11
4	Ikäteknologian käytettävyys	14
4.1	Käyttäjälähtöinen kehittäminen	14
4.2	Ikääntyneille suunnattu palvelujen ja laitteiden kehittäminen	14
5	Arviointi	16
5.1	Käyttäjätutkimus	16
5.2	Otanta	22
5.3	Aikataulu	27
6	Tulokset	27
6.1	Yleisökyselyn tulokset	28
6.2	Havainnoinnin tulokset	32
6.3	Esittelijäkyselyn tulokset	35
6.4	Analyysi	37
6.5	Eettinen pohdinta	41
7	Pohdinta	42
7.1	Parannusehdotukset	42
7.2	Tulevaisuuden näkymät	45
	Lähteet	49

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake yleisölle ja Suostumus kuvien käyttöön

Liite 2: Yleisökyselyn tulokset diagrammeina

Liite 3: Viiden havainnoinnin muistiinpanot

Liite 4: Esittelijäkyselyn kootut vastaukset

1 Johdanto

Konstikoppa® on kiertävä teknologianäyttely pakattuna yhteen suureen matkailaukkuun. Se sisältää 19 pientä laitetta, joita esitellään erilaisissa tilaisuuksissa ikääntyneille. Esittelyn tarkoituksena on jakaa tuoreinta teknologista tietämystä ja toimia vinkkinä sille, mitä ikäihminen voisi itselleen hankkia arkeaan helpottamaan. Konstikoppaan valitut laitteet ovat helppokäyttöisiä, eivätkä ne vaadi asennustöitä. Laitteet muun muassa helpottavat näkemistä, kuulemistä tai muistamista sekä vaikuttavat turvallisuuteen.

Konstikoppa kehitettiin KÄKÄTE-projektissa vuonna 2013. KÄKÄTE tarkoittaa Käyttäjälle kätevää teknologiaa. Kyseinen projekti oli vuosina 2010-2014 toiminut Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry:n sekä Vanhustyön keskusliiton (VTKL) yhteistyöhanke. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää, miten nykyteknologia voisi tukea ikäihmisten kotona selviytymistä ja samalla helpottaa vanhustyötä tekevien työtä. Hanke kohdennettiin vanhusten hoito- ja palveluyhteisöille, teknologian ja palvelukonseptien kehittäjille, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioille, vanhuksille ja heidän omaisilleen sekä hoitohenkilökunnalle. KÄKÄTE-hankkeessa koottiin tietoa ikäihmisille suunnatusta teknologiasta erilaisiin julkaisuihin. Yhtenä tavoitteena oli vahvistaa alan toimijoiden välistä yhteistyötä luodun verkoston kautta. [1, s. 6.]

Vuodesta 2013 Konstikoppa on kiertänyt ympäri Suomea ja siihen on tutustunut useita tuhansia ikäihmisiä sekä heidän omaisiaan. Sitä on kokonaisuudessaan uudistettu kerran, vuonna 2019. Tämä insinööriyö koostuu Konstikopan laitekoelman toisesta päivittämisestä, eli kopan versiosta 3.0 ja uuden kopan pilottiversion toimivuuden arvioimisesta esittelytilanteissa. Työn tilaaja on Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry:n Ikäteknologiakeskus, joka on VALLI ry:n asiantuntijakeskus.

Ikäteknologiakeskuksen asiantuntijuus tarkoittaa digitalisaatiota ja ikäteknologiaa koskevan tiedon tuottamista, kokoamista ja välittämistä sekä alan ammattilaisten

yhteistyön edistämistä. Ikäteknologiakeskus myös verkottaa kentän eri toimijoita, mukaan lukien teknologia-alan kehittäjät ja laitevalmistajat. [2.]

Ikäteknologiakeskus edistää ikäihmisten osallisuutta teknologisoituvassa ja digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Sen tavoitteena on vaikuttaa siihen, että iäkkäiden käyttäjien tarpeet huomioidaan palveluiden ja teknologian kehitystyössä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Ikäteknologiakeskus on valtakunnallinen ja riippumaton asiantuntija ja osallistuu myös yhteiskunnallisen päätöksenteon valmistelutyöhön. Ikäteknologiakeskus tuo ikäihmisten äänen kuuluviin päätöksenteon ja kehittämistyön tueksi. Tietoa tuotetaan ikäihmisten kokemuksista, tarpeista ja motivaatiosta teknologiaan ja digitalisaatioon liittyen. Toisaalta tietoa tuotetaan ikäihmisten kotona asumista tukevista teknologisista ratkaisuista. Esiin nostetaan hyviä ikäteknologiakäytäntöjä. [2.]

Konstikopan omistajuus on VALLilla ja VTKL:lla. Nämä kaksi hallinnoivat ja kehittävät kokonaisuutta yhdessä ja sovitusti. VALLI ry:n Ikäteknologiakeskuksella Konstikoppa on yksi työkalu. Se toimii välineenä madaltaa kynnystä helpon kotona asumista ja turvallisuutta tukevan arkitekologian käyttöönottoon. Sen kautta vahvistuu ikääntyneiden osallisuus – muun muassa teknologiaosallisuus ja digiosallisuus. Konstikopan välityksellä tarjotaan myös tietoa ja työkaluja: asiantuntijatiedon tuottaminen on suoraan Ikäteknologiakeskuksen toiminnan ytimestä. Siitä, kuinka Konstikoppa-esittelyt ovat onnistuneet lisäämään esittelyissä käyneiden ikäihmisten teknologiatietämystä, kuinka esittelyt ovat madaltaneet kynnystä tutustua arkitekologiaan ja kuinka ne ovat innostaneet hankkimaan itselle tarpeellisia laitteita, on tähän mennessä saatu vähänlaisesti tietoa. Tämän insinööriyön yksi arvo on tämän, osin puuttuvan tiedon, kartuttamisessa. [3.]

Konstikopan kehittämistä tehdään nyt, koska Konstikoppa vaatii ajantasaista päivittämistä, jotta tuorein tieto olisi käytettävissä. Koska Ikäteknologiakeskus on puolueeton taho, niin arjen laiteratkaisuja esitellään puolueettomasti ja siten eettisesti, että ei mainosteta tietyn valmistajan tuotteita, vaan esitellään olemassa olevia tuotetyyppejä – toki Konstikopassa on mallina aina yhden

valmistajan laite. Arvioinnin tuomaa tietoa tarvitaan, koska päivittäminen on jatkuva prosessi. [3.]

2 Ikääntynyt ja teknologia

2.1 Ikääntyminen

Fyysinen toimintakyky

Ikääntymisen myötä ihmisen toimintakyky muuttuu. Muutokset voivat tapahtua liikkumiskyvyssä, elimien toimintakyvyssä, terveydentilassa ja psyykkisessä toimintakyvyssä. Vaikeudet liikkumiskyvyssä heikentävät itsenäisestä suoriutumisesta päivittäisistä toiminnoista, voivat estää ulkona liikkumista ja rajoittavat mahdollisuuksia tehdä harjoitteita, joilla liikuntakykyä pidetään yllä. Liikkumiskyvyn heikkenemisen prosessi koostuu lihasvoiman heikkenemisestä, aerobisen tehon ja kestävyuden heikkenemisestä, lihasten liikkumisnopeuden ja voimantuoton heikkenemisestä, asentohallintakyvyn heikkenemisestä ja maksimaalisten ojennus- ja koukistusliikeratojen kapeutumisesta. [4, s. 29-30.]

Aistitoiminnot heikkenevät, koska aistielimissä tapahtuu ikääntymisen myötä muutoksia. Niiden hermot voivat rappeutua, niiden välittämän tiedon tulkinta voi heiketä ja muutoksia voi tapahtua solutasolla. Heikentynyt näkö, kuulo ja tasapaino lisäävät liikkumisvaikeuksia ja kaatumisriskiä. Aistielimien muutosten lisäksi havaintomotorinen nopeus ja reaktionopeus heikkenevät. Tuntoaistin heikentyminen sormenpäissä voi ilmetä kosketusnäytön käytön vaikeutena. Luun määrä vähenee, luiden rakenne heikkenee ja nivelten toimintakyky heikkenee. Edelliset lisäävät murtumien ja toiminnanvajausten riskiä. Tuki- ja liikuntaelimsien kiputilat yleistyvät. Kipu johtaa helposti fyysiseen inaktiivisuuteen. [4, s. 31-32.]

Psyykkinen toimintakyky

Psyykkinen toimintakyky sisältää muistin, kielen, oppimisen, ajattelun, havainto- toiminnot, havaintomotoriikan ja persoonalliset voimavarat. Tiedolliset toiminnot

ja oma persoonallisuus ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Psyykinen toimintakyky on suhteessa elinoloihin ja elämäntapaan. Asuinympäristö, jonka ainoa tekninen väline on lankapuhelin, asettaa erilaisia selviytymisvaatimuksia kuin tietoyhteiskunta. Kyky hallita arkea riippuu koko ajan enemmän ja enemmän kyvystä hallita internetin käyttöä. [4, s. 41-44.]

Muisti koostuu kolmesta toiminnosta: mieleen painamisesta, mielessä säilyttämisestä ja mieleen palauttamisesta. Nämä kolme vaihetta ovat eri tavalla ikäsidonaisia. Eniten heikkenemistä tapahtuu mieleen painamisessa. Jos se ei ole tapahtunut onnistuneesti, niin mieleen palauttaminen on vaikeaa. Ikääntynyt tarvitsee nuoria enemmän aikaa sanojen etsimiseen semanttisesta muistista. Siksi ikääntyneen on vaikea nopeuttaa puhetta. Jos kielen ymmärtämisessä on vaikeuksia, se perustuu yleensä kuulohavaintojen ongelmiin. [4, s. 42-43.]

Ihminen kykenee oppimaan uutta koko elämänsä ajan. Oppiminen perustuu keskushermoston joustavuuteen. Oppimiseen tarvitaan tiedonkäsittelyn riittävää nopeutta, kielellistä taitoa, mieleen palauttamiskykyä ja työmuistin laajuutta. Iän myötä työmuistin laajuus heikkenee ja tiedon käsittely hidastuu. Tietyillä harjoituksilla voidaan kehittää keskushermoston plastisuutta eli joustavuutta. Harjoituksia tehdessä hermostossa muodostuu uusia yhteyksiä. Jos ihminen jo ennalta kokee ahdistusta, epävarmuutta ja avuttomuutta opettelemaansa asiaa kohtaan, niin tarvitaan aikaa ja energiaa tunnekynnyksen ohittamiseen, ennen kuin oppimisprosessi on optimaalisessa tilassa. [4, s. 43-45.]

Kognitiivisten toimintojen ns. "joustava älykkyys" tarkoittaa yleistä tiedonkäsittely- ja ongelmanratkaisukykyä. Sen huippu saavutetaan noin 30-vuotiaana. Toinen älykkyuden laji, ns. "kiteytynyt älykkyys" käsittää ajan myötä kertyneen tietämyksen. Sen huippu on noin 65-vuotiaana. Ikäihmisellä voi olla toimivia kompensatiomekanismeja, jotka vähentävät fysiologisten muutosten haittoja. Tällainen mekanismi voi ilmetä esimerkiksi oman toiminnan ja tarkkaavaisuuden säätelyn ohjaamisessa. Fyysinen aktiivisuus ja älyllisesti aktivoivien toimintojen harjoittaminen lisäävät kompensatiomekanismeja. [4, s. 47-50.]

Ikäsidonnaisten kognitiivisten toimintojen heikentyminen voimistuu, jos toimintaan kohdistuu ulkopuolista kuormitusta, esimerkiksi vaatimus mahdollisimman nopeasta suorittamisesta. Toimintakyvyn alenemisen ohella psyykkiseen toimintakykyyn yli 75-vuotiailla vaikuttaa läheisten ihmissuhteiden menetys, mielialaongelmat ja kuoleman lähestyminen. Silti kaikilla ikäihmisillä on jäljellä voimavaroja: keskushermoston joustoa, persoonallisia vahvuuksia, tunne-elämän kypsyyttä, lisääntynyttä tietovarantoa, stressitason alenemista, viisautta ja luovuutta. [4, s. 49.]

Havaintomotoriikka tarkoittaa tapahtumasarjaa, jossa yksilö kokoaa tietoa aisteillaan, käsittelee, valikoi ja yhdistelee sitä myös aikaisempiin kokemuksiinsa. Havaintomotorinen toiminta on suurelta osin tiedostamatonta ja automatisoitunutta – paitsi jos toimintaympäristö on uusi ja outo. Älypuhelimien ja muun uuden teknologian käyttöä opetellessa ympäristö nimenomaan on outo. Havaintomotoriikka heikkenee iän myötä. Useimpien tiedollisten toimintojen heikkenemiseen vaikuttaa näkökyvyn heikkeneminen. [4, s. 41-42.]

Persoonan voimavarat

Persoonan voimavaroja kuvaa minän joustavuus. Joustavuus ilmenee kykyinä arvioida tavoitteita uudelleen, tavoitteiden saavuttamiskeinojen ja väylien uudelleen arviointina ja myönteisen minäkuvan säilyttämisenä. Iän myötä yksilön sosiaalinen sopeutuminen vahvistuu. Ikäihmiset ovat tunne-elämältään vakaampia ja onnellisempia kuin nuoret. Siksi he pystyvät ratkaisemaan tunnepitoisia ongelmia. Ikääntyneillä tunneilmaisussa on nuoria enemmän myönteinen ja kielteinen sekoittuneena. Se piirre lisää voimavaroja toimia viisaammin. [4, s. 50.]

Elämän tarkoituksellisuuden tunne on iäkkäällä yhteydessä itse arvioituun hyvään toimintakykyyn. Tarkoituksellisuuden tunne yhdistyy vähempään masentuneisuuteen. Suomalaisista yli 65-vuotiasta lieviä mielialaongelmia on 20 %:lla. Vanhimmissa ikäluokissa masentuneisuutta on jopa 30 %:lla. Ikäihmiset kohtavat tiheästikin elämän muutostilanteita. Muutosten käsittelyssä auttaa ns. koherenssin tunne. Koherenssi tarkoittaa tapahtumien ymmärrettävyyttä,

mahdollisuutta vaikuttaa niihin ja mielekkyyden tunnetta. Heikkoon koherenssiin liittyy ongelman tulkitseminen uhkaksi. [4, s. 52.]

Vanhenemiskeskustelussa saattaa olla sisäänrakennettuna ajatus, että koska ikäihminen on vapautunut työ- ja perhevelvollisuuksistaan, niin hänellä on melkein pä velvollisuus tehdä sitä, mitä on aina elämässään halunnut. Ikäihmisen aktiivisuutta ja produktiivisuutta korostetaan, esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumista. Ei huomata suunnata siihen, mitä ihmiset toimintakyvyllään *itse* tavoittelevat. Iäkkäät edustavat yksilöinä moninaisuutta: joku on 75-vuotiaana vuodepotilas, toinen istuu Aurinkorannikon rantabulevardilla drinkkiä siemailleen. Eri yksilöiden statuksessa, arvostuksessa ja mahdollisuuksissa vaikuttaa omiin arkitoimiinsa, on suuria eroja. Iäkkäässä väestössä yksilöiden väliset erot ovat kaikkein suurimmillaan. [4, s. 41, 59-61.]

2.2 Ikäteknologia

Yhdistyneet kansakunnat piti vuonna 1982 ensimmäisen ikääntymisen huippukokouksensa. Hollannin Eindhovenin yliopistossa syntyi geronteknologian, ikääntymisen teknologian, käsite vuonna 1988. Futuristi ja ikääntymisen tutkija, Jaana Leikas, määrittelee ikäteknologian seuraavasti: *Ikäteknologialla tarkoitetaan hyvää ikääntymistä tukemaan suunnattuja tuotteita, palveluja ja infrastruktuureja sekä sosiaalisia-, fyysisiä- ja informaatioympäristöjä.* [4, s. 7, 17.]

Ikääntyneenkin elämä on vuorovaikutusta yksilön ja teknologisen ympäristön välillä. Tässä ympäristössä muutoksia tapahtuu jatkuvasti. Tekninen muutos on yli 75-vuotiaita ajatellen liian nopeaa, kun samanaikaisesti pitäisi olla mahdollisuus hankkia tarvittavat välineet ja omaksua niiden käyttötaito. Teknologiat näyttävät ikäihmiselle vaikeakäyttöisenä myös, koska heille kohdistettu käyttööpetus on heikkoa tai vähäistä. Teknologiassa tapahtuvat muutokset luovat tilanteita, joissa ikäihmisen jo hankkimalla teknologialla ei enää selviydykään, vaan tarvitaan uutta ja sopivampaa. Kun ennen oven sulkemiseksi riitti luuta, nyt tarvitaan turvalukko, ehkä liiketunnistimia ja kameravalvontaa. Teknologian muutos haastaa ikääntyneen itsestään selvät toimintatavat. [4, s. 44, 61-65.]

Ikääntyneen ihmisen arjen tilanteet ovat esimerkiksi seuraavia: itsestä huolehtiminen, kaupassa käyminen, ruuan valmistaminen, harrastaminen, toisten tapaaminen ja tutuille soittelu. Kaikkia näitä tehdessään ikääntynyt käyttää erilaisia teknologioita. Käyttö edellyttää monenlaista osaamista ja voi sisältää esteitä ja rajoitteita. Kaupassa edellytetään tuotteiden punnitsemista, mielellään maksupäätteen käyttöä ja tunnusluvun muistamista. Iäkkäälle aukenee erilaisia vaihtoehtoja ja hän liittyy teknologiaan myös erilaisia arvostuksia ja tunteita. Jollakin iäkkäällä vaihtoehtoina saattavat olla erilaiset ruoka-automaatit. Automaatti vaatii tiettyä osaamista. Se voi poistaa esteitä, mutta se voi myös luoda uusia rajoitteita. Ihminen saattaa joutua automaatin tultua luopumaan jostain. [4, s. 65.]

Se, miten teknologia mahdollistaa, tukee tai rajoittaa ikäihmisen toimijuutta, voi olla sukupuolisidonnaista. Kulttuurinen tausta, yhteiskuntaluokka ja ikä vaikuttavat yhtä lailla teknologian ja yksilön väliseen suhteeseen. Yksilön ”teknologinen elämänkulku” on tärkeä tieto, kun pohditaan hankittavaksi aiottavaa teknologiaa. On tarpeellista tietää, millaisista laitteista ikäihmisellä on kokemuksia ja mitä osaamista yksittäinen laite käyttäjältään edellyttää. Teknologiaa hankittaessa on hyvä käydä läpi, mitä esteitä tai rajoituksia uusi laite madaltaa tai poistaa, tai luoko se peräti uusia rajoituksia. On hyvä pohtia myös, mitä laitteen käyttö vaatii käyttäjän motivaatiolta, mitä tunteita laite käyttäjässään herättää ja millaisia vaihtoehtoja laitteen käyttöönotto on avaamassa. Teknologian käyttöönotolla on myös seurauksia. On havaittu, että esimerkiksi turvapuhelimen käyttöönotto on vähentänyt vuorovaikutusta läheisten kanssa. [4, s. 64-68.]

3 Konstikoppa

Konstikoppa on Ikäteknologiakeskuksen työkalu, kiertävä teknologianäyttely. Se sisältää noin kaksikymmentä pienteknologiaa edustavaa laitetta. Kun laite valitaan Konstikoppaan, sen tehtävänä on olla antamassa tukea ikäihmisen kotona asumiseen. Laitteet, joista on apua vain ikääntyneiden laitoshoidossa, eivät siten kuulu näyttelyn aihepiiriin. Kopan ulkopuolelle jätetään myös apuvälineet, joissa ei ole teknologiaa. Teknologiaksi määritellään ratkaisut, joissa on älyä:

yksinkertaiset apuvälineet eivät ole teknologiaa [5, s. 5]. Esimerkiksi ergonominen lusikka ei kuulu kokoelmaan, vaikka sitä onkin toivottu. Suomen pelastusalan keskusjärjestöllä, SPEK:llä, on myös kodinturvatuotteita esittelevä turvakassi. Konstikoppa ei halua olla päällekkäinen palvelu tämän kassin kanssa. Silti muutamista laitteista pidetään Konstikopassa kiinni, vaikka ne sisältyvät myös SPEK:n kassiin – liesihälytin ja paikannin esimerkiksi ovat molemmissa.

Konstikoppa-näyttelyä luotaessa vuonna 2013 oli ajatuksena levittää tietoa ikäihmisten asumista helpottavista teknisistä laitteista sinne, missä ikäihmiset liikkuvat. Vuonna 2012 omaishoitajille suunnatun kyselyn tulokset osoittivat, että markkinoilla olevista teknologisista ratkaisuista ei tiedetä tarpeeksi. On olemassa runsaasti teknisiä tuotteita, joista ikäihmisille olisi hyötyä - laitteita, jotka keventäisivät myös ikäihmisiä hoitavien omaisten kuormitusta. Samalla ne mahdollistaisivat hoidettavan omatoimisuutta.

Konstikoppaan valittavien laitteiden kriteerit ovat seuraavat: ne ovat helppokäyttöisiä, ne eivät vaadi asennustöitä, ovat helposti itse hankittavissa ja ovat vielä kohtuuhintaisia. Ensimmäiseen, vuoden 2013 Konstikoppaan, valittiin 11 laitetta, muun muassa seuraavat:

- muistuttava lääkeannostelija
- avustajakutsulaite
- kuunteluvahvistin eli kommunikaattori
- lieden yllilämpövaroitin
- esineiden paikannin
- pieniä yövalaisimia
- hälytinmatto
- ovi- ja ikkunahälytin
- lyhytaika-ajastin. [6, s. 53-54.]

Näyttelyn laitteet avustavat iäkästä näkemisessä, kuulemisessa, muistamisessa, kommunikoimisessa ja kodin turvallisuudessa sekä omaishoitajan mahdollisuudessa seurata, onko hoidettava omainen liikkumassa tavalla, joka voi koitua vaaraksi. Alkujaan valtaosa laitteista saatiin lainaksi valmistajalta tai

maahantuojalta. Tästä huolimatta näyttelyn on tarkoitus esitellä yleisesti laite-tyyppejä, eikä tiettyjä merkkejä ja malleja. Tarkoitus on kertoa yleisölle, että tällaisia on olemassa ja että laitemerkkejä sekä laitteen valmistajia on useita. Näyttely ei ole valikoitujen tuotteiden mainostusta, mutta käsin kosketeltavana mukana on oltava aina jonkun valmistajan laite.

Laitteiden hinnat vaihtelevat noin seitsemästä eurosta 250 euroon, ja ne pakataan suureen pyörälliseen 90 litran matkalaukkuun, joka sisältöineen painaa noin 17 kg. Jokaisesta laitteesta on laadittu yleiskielinen seloste, jossa on paitsi ohjeita esittelykäyttöön, myös tiedot hankintapaikoista ja hinnasta. Konstikoppa sisältää myös perusteelliset ohjeet näyttelytapahtuman järjestämiseen, kopan vastaanottamiseen, pakkaamiseen ja lähettämiseen. [6, s. 55.]

Matkalaukkuja oli alusta asti kaksi – toinen VTKL:llä ja toinen VALLI:lla – ja ne ovat liikkuneet Matkahuollon välityksellä. Näyttelyn esittelijä hakee laukun Matkahuollosta ja lähettää sen sieltä seuraavalle lainaajalle. Matkalaukku saa matkata suoraan esittelypaikasta toiseen, mutta alun alkaen noin kolmen esittelyn jälkeen laukku kävi huoltokäynnillä Ikäteknologiakeskuksessa Helsingissä. Huoltokäynnin yhteydessä koko kopan sisältö tarkastetaan, laitteiden toimivuus testataan ja mukaan liitetään lisää palaute- ja muistiinpanopapereita. [6, s. 55.] Vuonna 2017 VTKL luovutti oman Konstikoppansa hallinnoinnin VALLI:lle. Konstikoppa-näyttelyitä on siis fyysisesti kaksi identtistä versiota. [7, s. 27.]

3.1 Versio 2.0

Konstikoppa 2.0 muokattiin vuonna 2019. Historiansa aikana samaa Konstikoppaa on täydennetty ja muokattu myös pienemmin muutoksin, sillä Konstikopan päivittäminen on jatkuva prosessi. Edelliseen Konstikoppa-versioon laitteita oli ehtinyt kertyä 12. Vuonna 2019 päivitettyssä kopassa oli laitteita 17. Uutena mukaan tuli kaksi matkapuhelinta, joista toinen oli helppokäyttöinen älypuhelin. Toiseen puhelimeen kuului turvaranneke, jolla voi hälyttää apua. Uusina tulivat mukaan myös vuorokausikalenteri ja pienikokoinen paikannuslaite sekä lisää pienvalaisimia. Laiteluettelo oli Konstikoppa 2.0 -versiossa seuraavalainen

- palovaroittimen paristokotelo
- lyhytaika-ajastin
- liesihälytin
- liiketunnistimella toimiva muistutin
- elektroninen ovisilmä
- ovi- ja ikkunahälytin
- vuorokausikalenteri
- älydosetti
- helppokäyttöinen älypuhelin
- matkapuhelin turvarannekkeella
- paikannuslaite
- kommunikaattori
- suurennuslasivalaisin
- led-suurennuslasi
- yövalot
- otsavalo
- seinävalo.

Konstikopan laitteet olivat matkalaukun sisällä pehmustetuissa muovilaatikoissa, osa yksinään, osa useamman laitteen kanssa samassa. Laatikoiden kansissa luki laatikoiden sisältö, ja esittelijää varten matkalaukussa oli neljä kansiota. Kansio 1 sisälsi ohjeita ja vinkkejä Konstikopan käyttöön ja esittelytilaisuuden pitämiseen. Kansio 2 sisälsi laitekohtaiset esittelyt. Kansiossa 3 oli muistiinpanopaperit yleisölle, palautelomakkeet esittelijälle ja Matkahuollon osoitekortit. Kansio 4 sisälsi laminoidut esittelykortit, jotka tulivat laitteiden viereen esittelytilanteessa. Mukana oli ohjeet laukun avaamiseen, pakkaamiseen, sisällön tarkistamiseen sekä laitteiden valmistelemiseen käyttökuntoon. Lisäksi oli mainoksia, hankintapaikkojen luettelo, tietoa laitteiden paristoista, Vallin yhteystiedot ja sähköpostiviestin pohja matkalaukun lähettäjältä seuraavalle vastaanottajalle.

3.2 Versio 3.0

Kopan päivittämisessä versioon 3.0 oli muutamia periaatteita, jotka ohjasivat kokoelman laitevalintaa. Jos laite on edelleen tarpeellinen, mutta sen vanhaa versiota ei enää myydä, niin laite päivitettiin nyt uudempaan vastaavaan. Jos markkinoilla on yleistynyt uusi hinnaltaan edullinen ja käyttökohteeltaan iäkkäälle näppärä laite, se otettiin uutena mukaan. Samalla kun kokoelmaan tulee kokonaan uusia laitteita, niin joitain vanhoja pyritään samalla poistamaan, jotta kokoelma edelleen mahtuu matkalaukkuun. Kokonaan uusia laitteita otetaan mukaan vanhan käyttäjäpalautteen perusteella ja Ikäteknologiakeskuksen asi-
antuntijatiedon pohjalta.

Säilytyslaatikkojärjestelmää uudistetaan. Konstikopan laitteet jaetaan nyt aihepiireittäin neljään kategoriaan: (A) valaistukseen, (B) kodin turvallisuuteen, (C) kommunikaatioon ja paikantamiseen sekä (D) muistin tueksi. Aikaisemmin laitteilla oli numerointi 1-17. Nyt laitteet on numeroitu kategorioihin perustuvien numeroin A1, A2, B1, B2, B3 ja niin edelleen. Kopan esittelijä voi halutessaan esitellä vain yhden kategorian.

Laitevalikoimaan tänä syksynä tehdyt muutokset ovat seuraavat: Doron helppokäyttöinen älypuhelin vaihtui uudempaan malliin. Turvarannekkeeseen yhdistyvä matkapuhelinmalli vaihtuu uudempaan, jossa on myös GPS-paikannin. Kommunikaattorin vanha malli pidetään kokoelmassa, mutta sen yhteydessä kerrotaan, että laitteesta on uusi versio, jossa on Bluetooth ja siten mahdollisuus langattomaan yhdistämiseen. Konstikoppa-esittelyssä laitteen langattomuutta ei kuitenkaan pystyisi havainnollistamaan.

Täysin uutena Konstikoppaan tulevat kaukosäädettävä valaisin, älykello ja helppokäyttöinen matkapuhelin. Helppokäyttöinen matkapuhelin puoltaa paikkansa älypuhelimien ohella, koska kaikille ikäihmisille kosketusnäyttöinen malli ei sovellu, mutta joku puhelinlaite on välttämätön. Markkinoiden ääniohjauksella, älypuhelinsovelluksella ja kaukosäädinlaitteella ohjattavista älyvalaisinratkaisuista

Konstikoppaan otettiin kaukosäädin, koska se on helppo esitellä ja hinnaltaan edullinen.

Älykelloa on toivottu esittelyyn pitkään. Älykellon ongelma näyttelyesineenä on, että jotta sen toimintaa pystyy esittelemään, siinä tulisi olla aktivoitu SIM-kortti ja verkkoyhteys, eli datapaketti. Toistaiseksi tällaisen palvelun järjestäminen Konstikoppaan on vaikeaa. Siksi kopan versioon 3.0 hankittiin nyt mikä tahansa älykello, edullinen markettituote, edustamaan älykelloa ja havainnollistamaan, minkä oloinen esine älykello ylipäättään on. Älykellon lisämateriaalina on hankintaohje, jossa neuvotaan, millaisia seikkoja on hyvä huomioida, kun hankkii älykelloa.

Konstikoppaan sisältyvät ohjeistavat tekstimateriaalit on päivitetty. Laitteista on otettu uudet laadukkaat valokuvat ja uusi laitekategoriapohjainen numerointi on liitetty kopan tekstimateriaaleihin. Tekstien graafinen asu ja Konstikopan logo on uusittu. Ohjekansioiden määrää on vähennetty, niiden sisältöjä on yhdistelty ja järjkeistetty. Laitteiden hintatiedot ja hankintapaikat on päivitetty vastaamaan syksyn 2021 tilannetta.

Konstikopan 3.0 pilottiversiosta puuttuvat alkusyksyllä 2021 vielä uusimmat puhelinmallit, uusitut tekstimateriaalit ja kategoriapohjaiset pakkauslaatikot. Alkusuksyn esittelyjen arviointikäynneillä esiteltävänä on yhdistelmäversio Konstikopasta 2.0 ja 3.0. Varsinainen pilottiversio 3.0 uusittuine teksteineen ja pakkauslaatikoineen sekä uusine puhelinmalleineen saadaan matkalaukun sisällöksi vasta vuoden lopussa. Yhden Konstikoppaan tulevan uuden puhelinmallin lanseeraus siirtyi vuoden 2022 puolelle komponenttipulan vuoksi.

Syksyllä 2021 Konstikoppa sisältää seuraavat laitteet seuraavissa kategorioissa:

A. Valaistus

1. Otsavalo ja seinävalo
2. Suurennuslasivalaisimet
3. Yövalot
4. Kaukosäädettävä lamppu

B. Kodin turvallisuus

1. Elektroninen ovisilmä
2. Liesihälytin
3. Lyhytaika-ajastin
4. Palovaroittimen paristokotelo
5. Ovi- ja ikkunahälytin

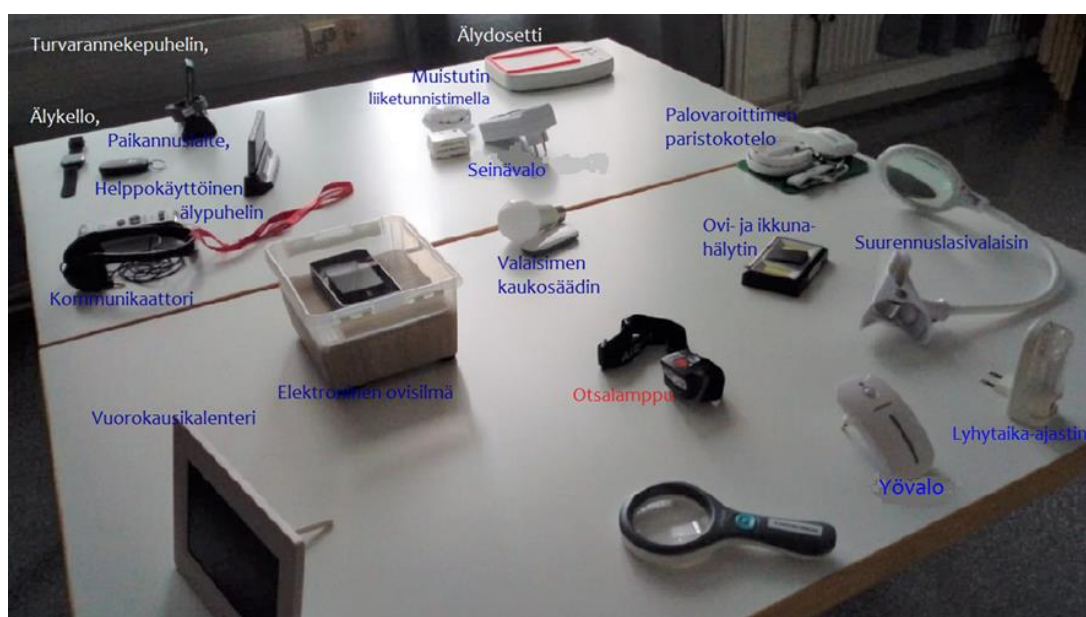
C. Kommunikaatio ja paikantaminen

1. Helppokäyttöinen älypuhelin
2. Matkapuhelin turvarannekkeella
3. Älykello
4. Paikannuslaite
5. Kommunikaattori
6. Helppokäyttöinen matkapuhelin

D. Muistin tueksi

1. Älydosetti
2. Vuorokausikalenteri
3. Liiketunnistimella toimiva muistutin.

Suurin osa näistä laitteista näkyy pöydälle leviteltynä kuvassa 1.

Kuva 1. Konstikopan laitteet syksyllä 2021

4 Ikäteknologian käytettävyys

4.1 Käyttäjälähtöinen kehittäminen

Terminä käytettävyys liitetään yleisimmin tietotekniikkaan. Käytettävyyden avulla kuvataan käyttöliittymien, verkkosivujen ja sähköisten palvelujen käytön onnistumista. On vakiintunut tapa arvioida käytettävyyttä seuraavien Jakob Nielsenin kehittämien viiden osa-alueen osalta. Ne ovat opittavuus, tehokkuus, muistettavuus, virheet ja miellyttävyys [8]. ISO 9241–11 -standardi puolestaan arvioi käytettävyyttä tehokkuuden, vaikuttavuuden ja tyytyväisyyden kautta. Voidaan ajatella, että viime kädessä käytettävyys on käyttäjän suhteellinen kokemus käytön onnistumisesta [9, s. 3-4].

Käyttäjäkokemus olisi terminä sopivampi kuvaamaan sitä, mitä tässä opinnäytetyössä arvioidaan, kuin käytettävyys. Nämä kaksi termiä tarkoittavat vähän eri asioita, ja niiden toisistaan eroavat merkitykset on pyritty määrittelemään esimerkiksi seuraavalla tavalla: ”Käytettävyyden tavoitteet ovat objektiivisia, kun taas käyttäjäkokemuksen tavoitteet ovat subjektiivisia”. Käyttäjäkokemus tavoittaa käytettävyyttä paremmin muun muassa tuotteen käyttöön liittyviä emotionaalisia ja hedonistisia аспекteja. Käyttäjäkokemuksen tutkimus sisältyy palvelumuotoilun alaan, kun taas käytettävyyttä tutkitaan yleisesti tietotekniikan alalla.

4.2 Ikääntyneille suunnattu palvelujen ja laitteiden kehittäminen

Ikäteknologian kehittämisen päämäärä on ikäihmisen elämänlaadun ylläpitäminen tai parantaminen. Kun ikäteknologiaa suunnitellaan, tulisi ensin ymmärtää, millaisesta ihmisen toiminnasta on kyse. Ikäihmisen roolin kuvittelemine ei riitä, vaan koko ikääntymisen prosessi ja ikäihmisen elämänmuoto tulee ymmärtää: miten ihminen haluaa toimia suhteessa teknologiaan ja miten sen kautta koetaan lisääntynyttä hyvinvointia. [4, s. 103.]

Epäonnistuneista ikäteknologiatuotteista tiedetään myös jotain. Ne voivat olla tuotteita, jotka on kehitetty varta vasten ikäihmisiä varten, mutta niiden muoto-kieli sisältää voimakkaan viestin käyttäjän raihnaisuudesta. Tällaisen tuotteen käyttöönottoa vältellään viimeiseen saakka. Toinen epäonnistuneiden tuotteiden ryhmä on nuorten näkökulmasta suunnitellut modernit tieto- ja viestintäteknologian tuotteet erilaisine sovelluksineen. Ne eivät välttämättä tunnetasolla istu ikäihmisen maailmaan, vaikuttavat turhan hämmentäviltä ja jopa esteettisesti arveluttavilta. [4, s. 103.]

Teknologiaa suunniteltaessa käyttäjänäkökulmaa on perinteisesti haettu tarkastelemalla käyttötilannetta. Kun keskitytään tarkastelemaan, miten teknologiaa käytetään, ei päästä kysymään ydinkysymystä siitä, mihin teknologiaa itse asiassa tarvitaan. Kun tarkastellaan koko elämänmuotoa ja toimintakulttuuria, jossa teknologiaa on tarkoitus käyttää, niin tällaista teknologian vuorovaikutussuunnittelua kutsutaan *elämälähtöiseksi suunnitteluksi* (Life-Based Design). Siinä fokus on siirretty teknologiakeskeisestä lähestymistavasta ihmiskeskeiseen. Suunnittelua ohjaavat ihmisen toiminta, fyysiset, psyykkiset ja sosiokulttuuriset tekijät, ihmisen arvot, tarpeet, toiveet ja odotukset. [4, s. 104.]

Elämälähtöisessä suunnittelussa kysytään ensimmäiseksi, mihin teknologiaa tarvitaan. Tätä kutsutaan ns. front-end designiksi. Varhaisen vaiheen suunnittelulle on edelleen tyypillistä ihmistieteisiin perustuvan tiedon puuttuminen suunnittelutiedosta. Ikäteknologiassa kokonaisvaltaisessa käyttöliittymäsuunnittelussa ja tuotteen helppokäyttöisyyden suunnittelussa huomioidaan heikentyneet aistit, vähentynyt sorminäppäryys ja mahdolliset toiminnanvajavuudet. Yksi merkittävä syy teknologian vaikeakäyttöisyyteen on vääristä lähtökohdista suunnitellut käyttöliittymät. Usein syy, miksi laite tai palvelu on ikäihmiselle ”ostamisen väärä”, on hyvin eri kuin nuoren aikuisen syy hankkia teknologiaa. Suunnittelijan tulisi pohtia, millaiselta arvopohjalta hänen ratkaisunsa syntyvät ja kenen arvoihin hän suunnittelussaan nojaa. [4, s. 104-106.]

On olennaista miettiä, miten kehitettävä teknologia istutetaan ikäihmisten arkielämään. Miten se istutetaan niin, että käytäntö toimii hyvin,

tarkoituksenmukaisesti ja elämänlaatua lisäävästi. Ovatko kehittämistyössä hahmotetut skenaariot ainoita mahdollisia? Nähdäänkö ikääntyminen taloudellisenä ongelmana vai voimavarana? Onko ikäihminen asiakas vai hoivan kohde? Mitä on ihmisen hyvä? [4, s. 105-109.]

Käyttäjätiedon keräämiseen liittyy haasteita. Suunnitteluprosesseilla on paine olla nopeita. Pystyäkseen antamaan vaikuttavaa tietoa ikäihminen tarvitsee aikaa ja arvostusta. Otos ei saa olla suppea, ja mukana olisi oltava myös teknologiakielteisiä. Tarvitaan työkalu, joka tulkitsee käyttäjätiedon sisältöä tekniikan kielelle. Tällainen työkalu voi olla monitieteinen ja monialainen suunnittelutiimi. Muotoilu on olennainen osa vuorovaikutussuunnittelua. Sosiologia, kulttuurintutkimus, kasvatustieteet ja psykologia tarjoavat suunnittelulle tarpeellista ihmistietoa. [4, s. 105-109.]

5 Arviointi

5.1 Käyttäjätutkimus

Tässä insinööriyössä pyritään kartoittamaan +75-ikäisten kokemuksia laite-esittelystä. Tämä ikäluokka on myös Ikäteknologiakeskuksen erityisen kiinnostuksen kohteena. Ikäihmisten ryhmissä ja kokoontumisissa ei tietenkään ole tällaista ikärajaa, vaan 75 vuotta nuoremmat ikääntyneet ovat yhtä lailla mukana samoissa yleisöissä. Kaiken ikäisten ikääntyneiden kokemukset ovat tässä arvioinnissa tärkeää tietoa, mutta jos yli 75-vuotiaat jäävät lopulta puuttumaan tutkimuksen perusjoukosta, niin tämä arviointi ei ole täysin onnistunut. Vastauksia haetaan tutkimalla muun muassa, toimiiko Konstikoppa-esittely motivoijana ja onko kopan laitekokoelma onnistunut.

Selvitystyön taustalla on tavoite madaltaa kynnystä arkiteknologian käyttöönottoon ja pyrkimys tukea ikäihmisten kotona asumista ja kotona asumisen turvallisuutta. Sen ohella halutaan vahvistaa ikääntyneiden osallisuutta yhteiskunnassa, eritoten digiosallisuutta ja teknologiaosallisuutta. Tavoitteena on myös lisätä tietoa ja tietämystä siitä, mitä on olemassa, millaisia arjen työkaluja

tämänhetkinen maailma tarjoaa ja mikä on mahdollista iäkkään kotona asumisessa juuri tänään. Keskeistä on, että uusin tieto on käytettävissä, kun Konstikoppa-esittelytilaisuuksia pidetään.

Tämän työn pääpaino on syksyllä 2021 päivitetyn Konstikopan pilottiversion arvioinnissa. Pieni osa työtä kattaa myös laitekokoelman valinnan ja valinnan perustelut. Työn tutkimus- tai kehittämiskysymyksiä on siten kaksi, ja ne voidaan muotoilla seuraavasti:

1. Mitä arkiteknoologiaa uudistettu Konstikoppa sisältää ja miksi?
2. Kuinka Konstikopan pilottikokoelman esittely ikäihmisille onnistuu laitteiden hankintakynnyksen madaltamisessa, tiedon lisäämisessä ja osallistamisessa?

Kun käytettävyytutkimuksen kohteena tyyppitapauksessa on kehitteillä oleva tietotekniikka, niin tämä opinnäytetyö eroaa tavallisimmasta tapauksesta siten, että tutkimuksen kohteena on laitekokoelma ja laitteiden esittelyn ymmärtäminen. Tavoitteena on arvioida, kuinka yleisö ymmärtää tämän kokoelman yksittäisten laitteiden hyödyt itselleen tai omaiselleen.

Käytettävyyden teorioiden näkökohdat sopivat työn arvioimistarkoitukseen. Opittavuus on yksi laite-esittelyn onnistumisen elementti: melko lyhyessä ajassa yleisön tulee mieltää, mikä esiteltävä laite on, millainen se on, mihin sitä käytetään ja millä nimellä sitä voi kaupoista kysyä. Muistettavuus on olennainen esittelyssä: vajaata kahtakymmentä laitetta esiteltäessä yleisölle on jätävä muistiin riittävän selvä muistikuva laiteluettelosta, laitteet riittävän selkeästi toisistaan erottuvina ja mahdollisuus palauttaa mieleen yksittäiset laitteet vielä esittelyn jälkeenkin. Tapahtuvat virheet kuuluvat osana esittelytilaisuuteen: sekoittuvatko laitteiden ominaisuudet esittelyssä toisiinsa, tapahtuuko virheitä niiden käytön ymmärtämisessä? Esittelytilanteen miellyttävyys ja yleisön kokema tyytyväisyys vaikuttavat siihen, motivoituuko yksittäinen ikäihminen lopulta hankkimaan itselleen laitteita.

Vaikuttavuus kiinnostaa laitteiden esittelijän ja Konstikopan kehittäjän näkökulmasta – tapahtuuko esittelyssä sitä, mitä on tarkoitus tapahtua? Tehokkuus ei päällimmäisenä Konstikopan esittelyn arvioinnissa vaikuttaisi olevan olennainen kriteeri. Konstikopan esiteltäväkseen tilannut työntekijä saattaa kuitenkin pettyä ja turhautua, jos matkalaukun logistiikka ei toimi: jos laukun purkaminen on hidasta, laitteisiin tutustuminen on hidasta ja sekavaa, ohjeiden löytäminen ontuu, ja lopulta esitelyjen laitteiden takaisin pakkaaminen vaatii liikaa pätkäilyä.

Työssä arvioidaan ikääntyneiden kokemaa hyötyä heidän osallistuessaan laiteesittelyyn. Vaikka määrällinen tietokin kiinnostaa - se kuinka moni innostuu ostamaan, kuinka moni suosittelisi, ja niin edelleen - niin etupäässä keskitytään laadullisen tiedon keräämiseen. Arvioidaan, millainen esittelykokemus on yleisön kannalta, miten hyvin laitteet ymmärretään ja saadaanko yleisö motivoitumaan hankkimaan laitteita. Jos motivaatiota tai kiinnostusta syntyy, niin miksi se syntyy tai mikä sitä estää? Minkälaiset seikat vaikuttavat taustalla? Jos ikäihminen kieltäytyy helpottamasta arkeaan, niin miksi hän kieltäytyy, vaikka siihen olisi mahdollisuus.

Menetelmänä on empiirinen tutkimus. Empiirisessä tutkimuksessa tutkimustulokset saadaan tekemällä konkreettisia havaintoja tutkimuskohteesta ja analysoimalla ja mittaamalla sitä. Empiirisessä tutkimuksessa käyttäjän toiminta on keskeistä. Tiedonhankintatapoina käytetään yleisölle kohdistettua kyselyä, esittelytilanteen havainnointia ja esittelijälle kohdistettua kyselyä.

Kysely

Kyselylomaketta pidetään kohtuullisen vaivattomana tapana saada nopeasti tietoa laajasta joukosta. Kyselyssä kerätty tieto on aina subjektiivista eli vastaajan tulkintaan perustuvaa. Miellyttävyyden arvioimiseen kysely sopii hyvin. Laitteiden objektiivisten ominaisuuksien mittaamiseen kysely ei ole paras menetelmä [5, s. 176; 6, s. 20]. Tässä tutkimuksessa laitteiden helppokäyttöisyys kiinnostaa, mutta se kiinnostaa lähinnä sen tiedon välittämänä, miten helppokäyttöiksi laitteet *koetaan*.

Kyselylomakkeen kysymykset voidaan suunnitella täysin avoimiksi tai vaihtoehtokysymyksiksi. Vaihtoehtokysymykset eivät vaadi vastaajalta tekstin kirjoittamista. Heikentynyt käsimotoriikka tai näkökyky eivät niin paljon vaikuta mahdollisuuteen vastata. Avointen kysymysten kautta puolestaan on mahdollista saada ainutlaatuisia vastauksia, ja vastaaja saa vapauden sanoa juuri sen, mitä haluaa sanoa. [9, s. 25-26.]

Kyselyä laadittaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että lomake on helposti täytettävä, sanamuodot ovat selkeitä, täyttöohjeet ovat selkeät ja kysymysten järjestys on mietitty. Ensimmäisten kysymysten tulee olla kiinnostavia, vaikeampien kysymysten paikka on lopussa. Tutkimuksen tärkeys ja tarkoitus on tuotava esiin, ja vastaajalle tulee vakuuttaa, että kysely on luottamuksellinen. On hyvä huomioida myös lomakkeen täyttöhetken merkitys ja vastaamisen miellyttävyys. [9, s. 32.]

Kyselyä suunniteltaessa on tarpeen hakea ja tunnistaa mahdollisia ongelmia tutkimuksen validiteetissa, eli siinä, kuinka hyvin kyselylomake sopii tutkittavan asian selvittämiseen ja kuinka luotettavia tuloksista tehtävät yleistyksiset ovat. Validiteetin lisäksi on syytä arvioida myös kyselylomakkeen reliabiliteettia, eli sitä, kuinka paljon satunnainen vaihtelu vaikuttaa; onko pääteltävä, että tuloksetkin ovat satunnaisia, jos vaihtelua on paljon. Reliabiliteetti paranee, kun otoksen kokoa kasvatetaan. Näiden ohella kyselyn suurimpia ongelmia on vastaamattomuus. [9, s. 29.]

Tämän arvioinnin yleisölle kohdennettu kyselylomake sisältää kolme osiota: 1 vastaajan oikeudet ja suostumus, 2 vastaajan taustatiedot ja 3 esittelyn merkitys vastaajalle. Kyselyä laatiessa kyselyn pituus mietitytti eniten. Kun tietoa Ikä-tekniologiakeskukselle nyt opiskelijatyönä oli mahdollista kartuttaa, niin tärkeitä kiinnostuksen aiheita ei ollut kannattavaa pudottaa pois. Kahdeksansivuinen luonnosvaiheen kysely muokattiin viisisivuiseksi yhdistämällä neljä samaa pitkän luettelon sisältävää kysymyssarjaa yhdelle sivulle. Iäkkäälle kohderyhmälle fontin on oltava suuri. Kyselyyn valittiin fonttikoko 14. Kysymyksiä laatiikoitiin visuaalisen ilmeen selkeyttämiseksi. Kysymysten järjestys aseteltiin siten, että ne

etenevät mahdollisimman kronologisesti, lähtien siitä, mikä sai tulemaan esitellyn. [9, s. 29.]

Vastausvaihtoehtoja pyrittiin kehittämään siten, että jokaiselle vastaajalle löytyisi totuudenmukainen vaihtoehto. Vaikka järjestystason asteikolle laadituista monivalintakysymyksistä saa numeerista tietoa näppärästi, niin usean vastausvaihtoehdon sallivat kysymykset sopivat tähän arviointiin myös hyvin, koska laadullista tietoa haetaan. Kyselyssä pyrittiin tarjoamaan myös puhekielisiä tai tunnepitoisia vastausvaihtoehtoja, jotta vastaaja uskaltaisi luonnehtia esimerkiksi itselleen vaikeita asioita vaikeiksi [9, s. 194]. Sen välillä tasapainoileminen, mikä on johdattelevaa ja mikä on tarpeen rentoudentilan luomiseksi, on ollut pohdituttava osa kyselyn laatimista.

Konstikopan esittelijälle esittelyn jälkeen tehtävää kyselyä varten laadittiin kolme kysymystä avointa kysymystä. Konstikopassa on mukana lainaajan palautelomake, jossa tiedustellaan laite-esittelyyn liittyviä seikkoja. Esittelijäkyselyä pyrittiin jättämään pois kopan palautelomakkeen kanssa päällekkäiset kysymykset. Kaikki esittelijät toivoivat kyselyn sähköpostiinsa jälkikäteen, ja näin tehtiin. Täytetty kysely myös palautettiin sähköpostin liitteenä.

Havainnointi

Havainnoinnilla tutkimusmetodinä tarkoitetaan ihmisten toimien seuraamista heidän omassa ympäristössään. Havainnointi on alun perin antropologian ja etnografisen tutkimuksen menetelmä. Tuotekehittäjien käyttöön se levisi vasta 1980-luvulla. Havainnointi antaa yleistuntuman käyttäjistä, heidän toimistaan ja käyttöympäristöstä, ja samalla tietoa saadaan käytön yksityiskohdista.

Havainnoija seuraa, mitä havainnointitilanteessa tapahtuu, miksi käyttäjät toimivat niin kuin he toimivat, mistä käyttöympäristö koostuu ja miltä se tuntuu. Usein tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva siitä, millaisessa ihmisten, esineiden ja toimintojen muodostamassa kokonaisuudessa tuotetta käytetään tai tullaan käyttämään. [5, s. 106.]

Jotta saadaan selville, miten voidaan kehittää jotain, joka on parempaa, on ensin hahmotettava, miten tällä hetkellä tehdään ja miksi tehdään niin kuin tehdään. Havainnointiin kuuluu havaintojen kirjaaminen, sillä havaitut yksityiskohdat alkavat havainnoitsijalta unohtua muutamassa päivässä. Tärkeimmät välineet havainnoijalle ovat kynä ja paperi. Niitä voidaan tukea kuvatallenteilla ja äänitteillä. [5, s. 106.]

Havainnoinnin vahvuuksia on muun muassa, että se luo pohjatietoa, johon voi rinnastaa muiden tiedonkeruumenetelmien löydöksiä. Se auttaa löytämään nykykäytäntöjen tai nykytuotteiden puutteita. Havainnoinnin rajoitteita taas on, että kaikkea ei voi suoraan havaita ja kaikkea havaitsijan aistimaa ei ole helppo pukea sanoiksi. Suurimpia vaaroja ovat liian nopea yleistäminen, virhetulkinnat ja huomion kohdistaminen vain omien lähtöoletusten oikeaksi todistamiseen. [5, s. 108.]

Suunniteltaessa sitä, mihin huomio kiinnitetään havainnoitaessa, seuraavista kysymyksistä voi olla apua: Mikä on tyypillistä ja mikä on poikkeuksellista? Mitä pyrkimystä käyttäjät toteuttavat, minkälaista vuorovaikutusta käyttäjien välillä on ja minkälaisen toimintojen osana on se ”teknologia”, jota tutkitaan? Mitä ovat ongelmatilanteet, ja mitä niissä tehdään? Millaista säännönmukaisuutta ja millaista variaatiota toiminnassa esiintyy? Millainen tunnelma käyttöympäristössä vallitsee – avoin, arvokas, vakava, leikinlaskua sisältävä...? Onko ympäristössä joitain tunnusmerkkejä? Mitkä vaikuttaisivat olevan keskeisiä arvoja, jotka ohjaavat käyttäjien toimintaa? [5, s. 109.]

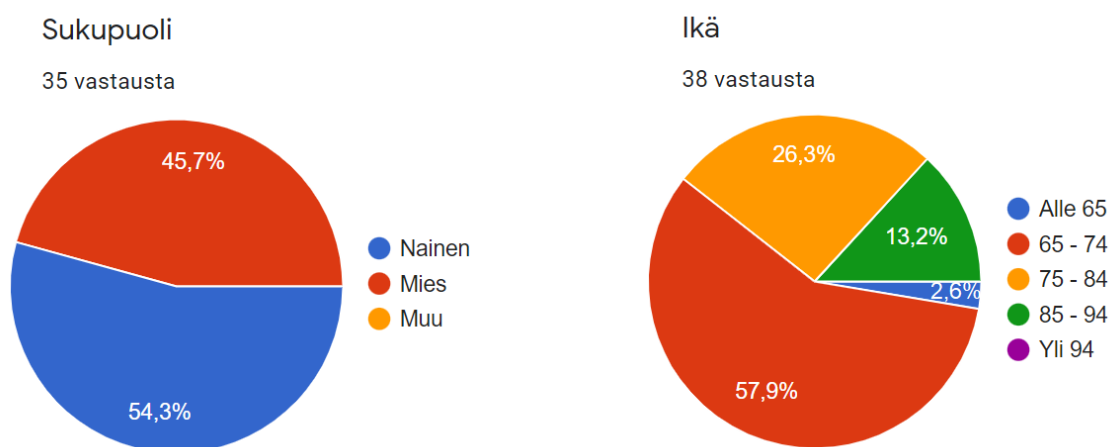
Hyysalo ohjeistaa olemaan havaintojen tekemisessä hienotunteinen mutta rohkea. Videokamerasta hän huomauttaa, ettei sen kanssa kannata tunkea joka paikkaan ja että onnistunut havainnointi voi vaatia alkuperäisen suunnitelman radikaaliakin muuttamista. Havaintojen jäsentely auttaa saamaan niistä huomattavasti enemmän irti, ja jäsentäminen voi alkaa jo havainnointipaikalla. [5, s. 110-111.]

Havainnointia varten laadittiin tiedonkeruulomake, jotta havainnointi olisi systemaattista. Yksi puhelinlaite varattiin valokuvien ottamista varten. Tässä työssä julkaistaviin valokuviiin on saatu lupa julkaista ne opinnäyteyössä.

Konstikoppa-näyttely voidaan toteuttaa monella tavalla. Tavallisinta on, että esittelijä esittelee laitteet puhumalla niistä ja pitämällä kädessään kulloinkin puheena olevaa laitetta. Toinen näyttelyn toteuttamistyyppi on, että tilaisuudella ei ole esittelijää, vaan laitteet ovat leviteltynä pöydillä, ja kunkin laitteen vieressä on laminoitu A4-kokoinen kortti, jossa kerrotaan yhdestä laitteesta. Yleisö kiertelee oma-aloitteisesti tutkimassa laitteita omin päin. Näiden kahden tyyppin väliltä näyttely voidaan toteuttaa monenlaisena yhdistelmänä. Usein esittelijävetoisen tilaisuuden jälkeen koittaa vaihe, jossa yleisö voi lähteä itsekseen tutustumaan laitteisiin tarkemmin korttien välityksellä ja kyselemällä esittelijältä lisää.

5.2 Otanta

Testihenkilöitä oli 38. Sukupuolensa ilmoitti 35, joista miehiä oli 16 ja naisia 19 vastaajaa. Yli puolet vastaajista kuului ikäryhmään 65-74-vuotiaat. Noin 40 % vastaajista on toivekohderyhmää, eli yli 75-vuotiaita, heistä 10 vastaajaa osuu ikäryhmään 75-84-vuotiaat ja viisi vastaajaa ikäryhmään yli 85-vuotiaat, kuva 2.

Kuva 2. Vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma

Osa vastanneista iäkkäistä toimii omaishoitajina, ja heitä kiinnosti laitteiden hankinta läheiselle eikä itselle. Kyselyssä ei eroteltu sitä, onko tarve hankkia tai onko jo hankittuna laitteita itselle vai omaiselle. Omaishoitajat tietämyksineen ovat kohderyhmää, jonka kokemuksista olemme yhtä kiinnostuneita kuin avustavaa teknologiaa itselleen tarvitsevien kokemuksesta.

Arviointitilanteita oli yhteensä viisi. Näiden lisäksi oli yksi esittely, josta saatiin yleisökyselyn vastauksia. Yksi esittelytilaisuus oli popup-tyyppinen kävelytien varrella tapahtuva, kuva 3. Pakettiauton tavaratilasta nostettiin pöytä kadulle ja Konstikopan laitteet pöydälle. Yleisönä olivat ohikulkevat iäkkäät ihmiset. Osin ohikulkijat tulivat pöydän ääreen oma-aloitteisesti, osin heitä houkuteltiin ja kutsuttiin. Laitteiden esittely alkoi yhdelle ohikulkijalle esittelynä. Useampien ihmisten kerääntyessä pöydän ääreen esittely muuttui ryhmäesittelyksi. Samalla yksittäiset ihmiset poistuivat ryhmästä asioilleen, toisia tuli vuorostaan mukaan, jotkut kävivät vain vilkaisemassa.

Kuva 3. Popup-esittely kävelykadulla tapahtuu liikkuvan resurssikeskuksen pakettiautosta

Toinen esittelytilaisuus oli Turun lähimmäispalvelun yhdistyksen Äijäkerho-nimisessä iäkkäiden miesten ryhmässä, kuva 4. Ryhmän tavoitteena on aktivoida kotona asuvia ikäihmisiä takaisin muiden pariin. Viikoittain kokoontuvan

kerhossa on ollut muun muassa musiikkiesityksiä, luentoja, tuolijumppaa ja kuntosalikäyntejä [10, s. 5-6]. Arviointipäivänä Äijäkerhon ohjelmana oli Konstikkoppa-esittely, ja ohjelma tuli kerholaisille ilman ennakkotietoa.

lääkäiden ryhmät yleensä koostuvat naisista tai valtaosin naisista. Tavallista on, että naisten ohella ryhmässä on yksi mies, joka muuntaa kommunikointiaan naisryhmän odotuksiin sopivaksi. Se, että on olemassa iäkkäiden miesporukka, on harvinaista. Siksi Turun Äijäkerho on jo tähän mennessä ollut lukuisien kyselyiden kohteena: moni opiskelija, yhteistyötaho, lehdistö tai muu on lähestynyt sitä kiinnostuksella. Äijäkerholle kohdistettuja kyselyjä on siksi jouduttu rajoittamaan. Videointiluvan kysymisestä luovuttiin.

Kuva 4. Laite-esittely Äijäkerhossa

Kolmas esittelytilaisuus oli Tampereen Vapriikin ravintolan hiljaisessa ja tyhjässä takaosassa, kuva 5. Esittelyyn oli kutsuttu iäkkäitä, muutenkin teknologian arvioinnissa mukana toimivia henkilöitä. Heidän määränsä oli pieni: heitä oli vain neljä. He olivat arvioitsijaroolinsa vuoksi aktiivisia, tottuneet keskustelemaan ja antamaan palautetta.

Kuva 5. Esittely ravintolan takaosassa, osallistujina teknologiaa ennenkin arvioineet ikäihmiset

Kuva 6. Laite-esittely seniorikahvitilaisuudessa

Neljäs esittelytilaisuus oli seniorikahvitilaisuus, kuva 6. Tilaisuus oli vuoden keskeisenä koronataudin jälkeen senioreiden ensimmäinen tapaaminen. Tilaisuuden järjestäjät painottivat useaan kertaan, että ikäihmisten keskinäinen kohtaaminen on nyt tärkeintä, ja laite-esittely on totaalisessa sivuroolissa. Viides esittelytilaisuus oli Pornaisten eläkkeensaajien viikkokerhossa, kuva 7.

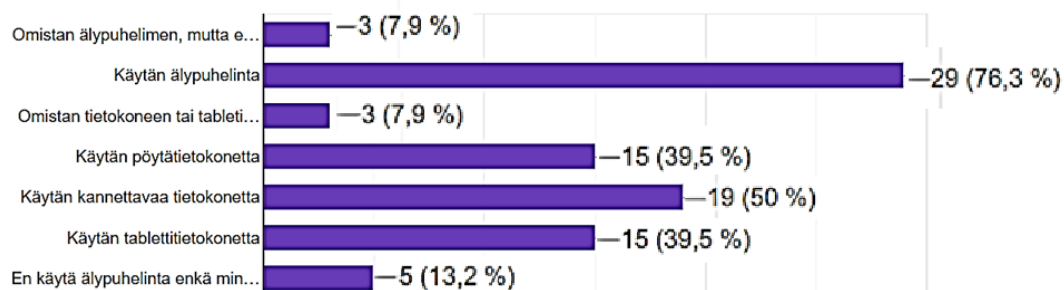
Kuva 7. Esittelytilaisuus Pornaisissa, laitteet juuri asteltu, yleisö saapuu kohta

Ensimmäinen esittelyn arviointi 9.9.2021 oli samalla pilottiarviointi. Sen perusteella viisisivuisen kyselylomakkeen täyttämiseen kuluu keskimäärin seitsemän minuuttia. Pilottiarvioinnin jälkeen kyselylomaketta korjattiin siltä osin, että kysymys, jossa viitattiin edelliseen kysymykseen, siirrettiin edellisen sivun puolelle, jotta kyselyä täyttäessä ei tarvitse lehteillä sivuja edestakaisin.

Taustatiedoissa kartoitettiin vastaajan nykyistä tietotekniikan käyttöä sekä sitä, sisältyikö tietotekniikkaa aikanaan vastaajan työhön. Kuvasta 8 näkyy, että älypuhelimia käyttää vastaajista 76 % ja että mitään tietoteknistä laitetta ei ole 13 prosentilla vastaajista.

Tietotekniikan käyttö. Voit valita useamman.

38 vastausta

Kuva 8. Vastaajan tietoteknisten laitteiden käyttö

Vastaajista 22 kertoi, että työelämäänsä ei aikanaan kuulunut tietotekniikan käyttöä, ja 15 vastaajaa ilmoitti, että työelämäänsä aikanaan kuului tietokoneen käyttöä. Vain yksi vastaaja oli edelleen työelämässä – hänen työhönsä ei kuulu tietotekniikan käyttöä.

5.3 Aikataulu

Arvioinnin toteuttaminen aloitettiin tutkimussuunnitelmalla, joka sisälsi aikataulun, ongelman kuvauksen, työn tavoitteen, tutkimuskysymykset, valitun menetelmän ja sen, mitä teoria- ja taustatietoa tullaan käyttämään. Suunnitelman mukaan opinnäytetyön tekeminen sijoittuu vuoden 2021 kesäkuun ja joulukuun väliin. Arviointitilaisuuksien ajoittuminen suunniteltiin syyskuun alun ja lokakuun loppupuolen väliselle ajalle. Todellisuudessa arviointitilaisuuksia oli vielä marraskuussa. Siitä johtuen suunniteltu aikataulu muuttui, ja työn tekeminen ulottui vuoden 2022 puolelle.

Menetelmäksi valittiin empiirinen käyttäjätesti. Tiedonkeruumenetelmiksi suunniteltiin havainnointi, kysely ja haastattelu, joista haastattelu putosi käytännön syistä. Tiedonkeruun vaatima suunnittelutyö, sen eettisen perustan selvittäminen ja lomakkeiden laatiminen tapahtui elokuussa. Ensimmäinen arviointitilaisuus oli 9.9. ja viimeinen 4.11. Kolme muuta arviointia sijoittuivat niiden väliin. Lisäksi viikolla 45 oli vielä yksi esittely, josta koostui kyselyvastausmateriaalia.

Taustaan tutustuminen kulki limittäin arviointitilaisuuksissa vierailujen ja kerätyn tiedon tallentamisen kanssa syyskuusta marraskuuhun. Aineiston analysoiminen ja raportin kirjoittaminen tapahtui loka-, marras- ja joulukuussa. Raportin viimeistely ulottui helmikuuhun 2022.

6 Tulokset

Kyselyyn vastaajia oli 39, joista yksi täytti pelkät taustatiedot ja keskeytti sitten. Tätä lomaketta ei otettu mukaan tuloksiin. Lisäksi oli useita vastaajia, jotka

olivat jättäneet kokonaan tyhjiksi useampia vastauskenttiä. Yksittäiseen kysymykseen saatujen vastausten määrä vaihteli 23 - 38 välillä.

6.1 Yleisökyselyn tulokset

Taulukoihin 1 ja 2 on koottu niiden kysymysten vastauksia, jotka eniten antavat tietoa siitä, mitä arvioinnilla lähdettiin hakemaan. Taulukossa 1 vastaajat kuvaavat esittelytilanteen onnistumista. Välittömästi esittelyn päätyttyä 87 % (76 + 11) vastaajista ilmoitti olevansa joko hyvin innostunut, kiitollinen tai kiinnostunut. Esittelytilanteen rentoutta kahta henkilöä lukuun ottamatta kuvattiin valinnoilla ”sain kysytyä haluamani kysymykset” (75 %) tai ”ei jäänyt mitään kysyttävää” (22 %). Toiveita esittelytilanteen kohentamiseksi kuvaavia vaihtoehtoja ei juuri valittu. 97 % vastaajista oli sitä mieltä, että esittelytilanne toimi riittävän hyvin. Vain yksi valitsi vastauksen, ”tilanne olisi toiminut paremmin, jos laitteita olisi ollut vähemmän”. Enemmän aikaa, vähemmän yleisöä tai itselle oudot termit pois esittelystä – näitä ei valinnut kukaan.

Taulukko 1. Esittelytilannetta koskevien yleisökysymysten vastauksia

Konstikoppa-esittely, yleisökyselyn vastauksia. Kysymykset, jotka koskivat esittelytilannetta						
Tunnelma heti esittelyn päätyttyä n 37	Hyvin innostunut	Kiitollinen, kiinnostunut	Neutraali	Epäilevä	Uupunut	Pettynyt
Yhteensä 100%	76 %	11 %	13 %	0 %	0 %	0 %
Esittelytilanteen rentous n 36	Kysyin haluamani Kysymykset	Ei jäänyt mitään kysyttävää	En halunnut pitkittää esitt. enkä kysynyt	Jännitin enkä siksi kysynyt	En pysynyt esittelyn vauhdissa	Ei tilaa avata suuta
	75 %	22 %	3% (1 hlö)	3% (1 hlö)	0 %	0 %
Esittelytilanne olisi toiminut minulle paremmin, jos... n 32	Tilanne toimi riittävän hyvin		Jos laitteita olisi ollut vähemmän			
	97 %		3 % (1 hlö)			

Taulukkoon 2 on koottu vastaajan laitteita koskeva tietous, omat aikomukset ja syyt niihin. Se, tiesikö vastaaja yksittäisen laitteen olemassaolosta ennen esittelyä, vaihteli laajalti. Kolme vastaajaa ei tiennyt yhtäkään, viisi vastaajaa tunsi 1-3 laitetta ennen esittelyä. Suuren osan 17 esittelystä laitteesta (vähintään 11

laitetta) tunsu entuudestaan seitsemän henkilöä. Enemmistölle, eli 66 %:lle, vain alle puolet laitteista oli tuttuja entuudestaan.

Yleisölle kaikista vierain laite ennen esittelyä oli muistutin, johon voi äänittää itselleen viestin. Kaikista tutuin laite oli suurennuslasivalaisin - joka myös jo oli hankittuna 43 %:lla vastaajista. Jos ei rahasta, eikä laitteen hankkimisvaivasta, eikä käytön oppimisesta olisi kiinni, niin mitä laitteita vastaaja haluaisi itselleen? Tähän kysymykseen vastasi vain 26 henkilöä 38:sta. Edelleen suurennuslasivalaisin kiinnosti eniten. Seuraavaksi kiinnostavimmat olivat älykello ja palovaroittimen paristokotelo, joita ei ennen esittelyä tunnettu kovin laajalti.

Taulukko 2. Yleisökyselyn laitteita koskevien vastausten koontia

Konstikoppa-esittely, yleisökyselyn vastauksia. Kysymykset, jotka koskivat laitteita						
Kuinka moni laite oli tuttu entuudestaan	Ei yksikään	1-3 kpl	4-6 kpl	7-10 kpl	11-15 kpl	Yli 15 kpl
Yhteensä 100% (henkilöä) n 38	8% (3)	13% (5)	33% (13)	28% (11)	18% (7)	0%
Kuinka moni tiesi entuudestaan alle puolet laitteista, eli 8 tai vähemmän:			66 %	25		
Kuinka moni tiesi entuudestaan yli puolet laitteista, eli 9 tai enemmän:			34 %	13		
Entuudestaan huonoiten tunnetut laitteet	Muistutin	Kommuni- kaattori	Äly-dosetti	Ovi/ikkuna- hälytin		
Kuinka moni henkilö tiesi laitteen: n 36	3	6	6	7		
Entuudestaan parhaiten tunnetut laitteet	Suurennus- lasivalaisin	Yövalot	Helppok. Älypuhelin	Paikannus- laite	Turvaranne- ke+puhelin	
Kuinka moni henkilö tiesi laitteen: n 36	31	29	25	22	21	
Teoreettinen kiinnostus hankkia laite itselle %/n	Suurennus- lasivalaisin	Älykello	Palovaroitt. paristokotelo	Yövalot	Liesi- hälytin	Elektron. ovisilmä
Suosituimmat: n 26	54 %	46 %	38 %	31 %	31 %	27 %
Todellisuudessa aikomus hankkia laite %/n	Suurennus- lasivalaisin	Yövalot	Palovaroitt. paristokotelo	Älykello	Liesihälytin	Seinävalo
Suosituimmat: n 30	50 %	40 %	33 %	30 %	17 %	13 %
Jos en hanki laitetta /laitteita, niin syy on: Vastaaja sai ruksia useamman vaihtoehdon. n 26	En halua lisää turhaa tavaraa	Liian korkeat hinnat	Jos ostan väärän/en saa asennusapua	Pelkään uutta tekniikkaa	En tiedä mtä iloa laitt. olisi	Kysymys ei koske minua
Vastaukset prosentteina / henkilöinä	42% 11	27% 7	19% 5	8% 2	4% 1	23% 6

Erikseen kysyttiin, mitä laitteita todellisuudessa vastaaja uskoo Konstikoppa-esittelyn jälkeen hankkivansa. Jälleen suurennuslasivalaisin oli ykkösvalinta. Seuraavaksi eniten hankkimisaikomus kohdistui yövaloihin, palovaroittimen

paristokoteloon ja älykelloon. Tavallisin valittu syy siihen, miksi ei hanki laitteita oli, että vastaaja ei halunnut lisää turhaa tavaraa kotiinsa (11 vastaajaa 26:sta). Seitsemän vastaajaa perusteli, että hinnat ovat liian korkeita. Viisi vastaajaa epäili, että saattaisi ostaa vääränlaisen laitteen tai ei saisi asennettua tai asennusapua. Kaksi vastasi pelkäävänsä uutta tekniikkaa ja yksi, ettei ole oikein ymmärtänyt, mitä iloa noista laitteista olisi. Kaikki nämä vastaukset olivat valmiiksi tarjottuja vastausvaihtoehtoja.

Kun yhdistelee vastauksia toisiinsa, selviää muun muassa seuraavaa: helppokäyttöisen älypuhelimien omisti vain kaksi vastaajaa, mutta taustatietojen perusteella älypuhelinia käyttää vastaajajoukosta 76 %. Suuri osa on siis suosinut tavallista älypuhelinmallia helppokäyttöisen mallin sijaan.

Taulukkoon 3 on koottu tieto siitä, kuinka monta sellaista laitetta, jonka kyselyvastaaja oppi tietämään vasta Konstikoppa-esittelyn myötä, hän todellisuudessa uskoo hankkivansa. Kyselylomakkeista 58 %:ssa koko sarake oli jätetty tyhjäksi – joko tarkoittamaan, että ”ei yhtään” tai sitten kysymys oli ohitettu vahingossa tai tarkoituksella. Loput vastaajista, 42 %, ilmoitti hankkivansa laitteita, joita ei entuudestaan tiennyt. Teoreettista innostusta saada kotiinsa itselle entuudestaan vieraita laitteita oli 50 %:lla vastanneista. Tämän kysymyksen kohdalla vastauskentän kokonaan tyhjäksi jättäneiden osuus oli suuri, 13 vastaajaa eli 34 %. Tämä kysymys oli lomakkeessa kahden muun luettelon välissä.

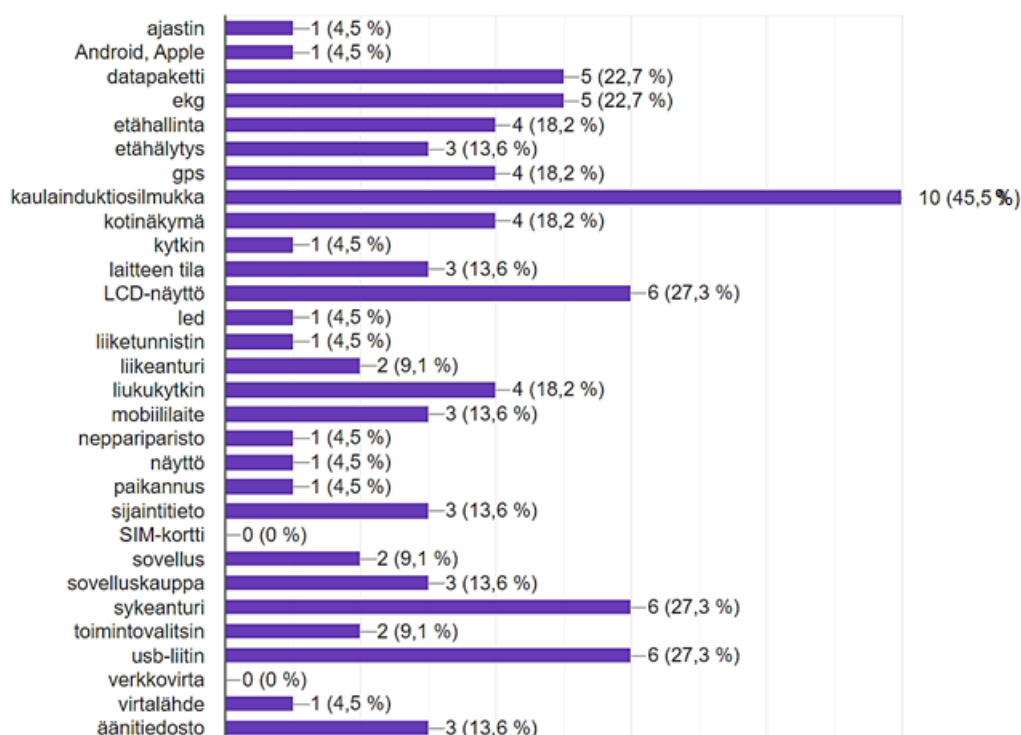
Taulukko 3. Teoreettinen ja käytännön kiinnostus saada laitteita, joiden olemassaolosta ei ollut tietoa ennen esittelyä

Esittelyssä syntynyt kiinnostus laitteisiin, joiden olemassaolosta ei aiemmin tietoa							
Montako sellaista laitetta aikomus hankkia, jonka olemassaolosta ei aiemmin ollut tietoa n 38	Ei yhtään	1 laite	2 laitetta	3 laitetta			
	58% (22)	18% (7)	18% (7)	5% (2)			
Moniko sellainen laite teoriassa kiinnostaisi saada, jonka olemassaolosta ei aiemmin ollut tietoa n 38	Ei yhtään	1 laite	2 laitetta	3 laitetta	4 laitetta	6 laitetta	8 laitetta
	50% (19)	13% (5)	13% (5)	16% (6)	3% (1)	3% (1)	3% (1)

Kuvassa 9 on vastaukset kysymykseen, jossa oli lueteltu 30 sanaa, lyhennettä tai termiä, jotka esiintyvät Konstikopan tekstiaineistoissa. Luettelosta vastaajan tuli ruksia itselleen oudot tai merkitykseltään epäselvät termit. 38:sta vastaajasta tähän kysymykseen vastasi 22 henkilöä. Vastanneille vierain sana oli 'kaulainduktiosilmukka'.

Valitse seuraavasta sanaluettelosta ne sanat, joiden merkitys EI ole sinulle tuttu, kaikki, joiden merkityksessä on jotain EPÄSELVÄÄ. Jos muistat esittelystä vielä muita itsellesi outoja sanoja, niin listaa ne kohtaan 'Muu'.

22 vastausta

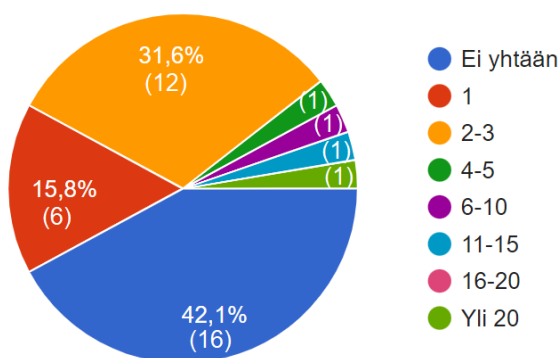
Kuva 9. Vastaajan valitsemat itselleen vieraat sanat

Tietotekniset sanat, kuten datapaketti, kotinäkyvä, LCD-näyttö, ja usb-liitin saivat useita ääniä. Käsite 'äänitiedosto' oli kolmelle outo. Sanat 'etähallinta' ja 'liukukytkin' olivat neljälle vieraita. Lyhenne ekg ei aukene kaikille, viisi vastaajaa ei tunnistanut sitä. Oletettavasti sydänfilmi-sana olisi heille tuttu. Sykeanturi oli kuudelle vastaajalle vieras sana. Mahdollisesti 'pulssi' on sanana tutumpi kuin syke.

Kuvassa 11 on esitetty, kuinka paljon kolmenkymmenen termin joukossa oli yksittäiselle vastaajalle tuntemattomia sanoja. Vastaajista 16 jätti koko kentän tyhjäksi joko ilmaisten, että kaikki sanat ovat tuttuja tai muusta syystä ohittaen tämän pitkähkön kysymyksen. Vastaajista 58 % oli valinnut joitain sanoja itselle oudoksi. Suurimmalle osalle heistä outoja oli 1-3 sanaa. Yhdelle vastaajalle outoja sanoja oli yli 20. Tämä vastaaja kysyi tarkentavan kysymyksen, mitä tarkoitetaan sillä, että sanan merkitys ei ole tuttu. Sen seurauksena hän valitsi luettelosta useampia kuin muut vastaajat.

Vastaajalle outojen sanojen määrä

38 vastausta

Kuva 10. Vastaajalle outojen sanojen ja termien määrä

Asiakasuskollisuuden mitariksi luotu NPS, eli Net Promoter Score oli kyselyn lopussa. Tällä 11-portaisella asteikolla pyrittiin keräämään tietoa siitä, minkä vaikutelman vastaaja kokemastaan esittelystä haluaa välittää muille.

Kysymykseen vastasi 35 henkilöä. 32 % antoi täyden kympin, 23 % antoi arvosanaksi 9 ja 35 % arvosanaksi 8. Yksi vastaaja valitsi arvosanan 0, 6 tai 7. Diagrammi on liitteessä 2 sivulla 7.

6.2 Havainnoinnin tulokset

Esittelytilaisuuden tunnelmasta syntyi usein vaikutelma, että pyrittiin rentouteen. Turussa esiteltiin vahvasti turunmurteella, lukuisia vitsejä, hauskoja sattumuksia ja anekdootteja liitettiin esittelyn lomaan. Eräs esittelijä oli oikein nokkela

hauskuuttamisessa. Hän keksi loputtomasti innovatiivisia ja vitsikkäitä uusia käyttötarkoituksia Konstikopan laitteille. Myös yleisö innostui kertomaan samalla mitalla: jaettiin anekdootteja ja hauskoja tai tunteita herättäneitä sattumuksia, joissa esitellyt laitteet näyttelivät jotain roolia.

Yhdessä kaupungissa esittelijöitä oli käytettävissä yhden sijaan kaksi. Kun toinen esitteli laitetta, niin toinen jo haki, nosti käteensä seuraavan laitteen ja luntasi mahdolliset tarvitsemansa tiedot. Aikaa ei mennyt laitteiden pöydälle takaisin asettamiseen ja uuden laitteen valitsemiseen, vaan esittely oli tehokasta ja jouhevaa. Ikäteknologiakeskuksen Kaisa Huuhtanen, joka tuntee Konstikopan paremmin kuin kukaan muu, oli aina mukana arviointitilaisuuksissa. Hän yhtyi esittelyyn tarpeen ja tilaisuuden mukaan. Hänellä on kertynyttä tietämystä sattuneista onnettomuuksista, jotka olisi voitu välttää apuvälinein. Hänellä on myös hedelmällinen ikäteknologinen näkökohta siitä, kuinka hyödyllistä voi olla, jos jo hyväkuntoisena iäkkäänä ”varaa ranteestaan paikan” älykellolle ja totuttaa itsensä tämänkaltaiseen laitteeseen - mahdollisesti myöhemmin tarvittavaa turvaranneketta ajatellen.

Lähes aina yleisölle jaettiin ensimmäiseksi muistiinpanopaperit. Ne ovat Konstikoppaan kuuluvia täytettäviä kaksipuolisia A4-papereita, joissa näyttelyn laitteet ovat lueteltuna. Kunkin nimen kohdalla on valokuva laitteesta ja tyhjät rivit muistiinpanoille. Pelkkää miesyleisöä sisältäneessä esittelyssä yleisön huomio oli aika tiukasti paperiin kirjaamisessa, ja vapaata keskustelua laitteista yleisö kävi vähemmän kuin muissa esittelytilaisuuksissa. Muutamissa esittelyissä laitteen hinta kerrottiin ensimmäisenä. Jos sitä ei kerrottu heti, niin hinta oli tavallinen ensimmäinen yleisökysymys.

Maskit olivat käytössä esittelijöillä ja havainnoijalla muutamissa tilaisuuksissa, mutta yleisöllä ei kertaakaan. Niissä esittelyissä, joissa Ikäteknologiakeskuksen väki oli rakentamassa pöytien ja tuolien sijoittelua, pyrittiin takaamaan pöydän ääressä istujille hyvä näkyvyys esittelypöytänsä. Yleisö ei silti välttämättä priorisoanut istumapaikkaansa oletetulla tavalla, vaan saattoi haluta hakeutua

ensisijaisesti kavereidensa kanssa samaan pöytään - eikä välittänyt siitä, että joutui istumaan selin näyttelyyn.

Esittelytilanteet olivat osa eri puolilla eteläistä Suomea ikäihmisille suunnattua toimintaa, jonka päämerkitys saattoi olla muussa kuin laite-esittelyssä. Syksyllä 2021 koronapandemiassa oli vaihe, jossa yhteiskuntaa enenevässä määrin avattiin. Moni iäkkäiden tilaisuus oli pandemiarajoitusten jälkeinen ensimmäinen mahdollisuus pitkästä ajasta fyysisesti tavata tuttuja ihmisiä. Esittelyn järjestäjän toiminnassa päätavoitteena saattoi olla tavoittaa ihminen ja luoda tilanne, jossa iäkäs ihminen voi kysyä, avautua, saada seuraa ja tulla nähdyksi. Näitä tavoitteita laite-esittely ei saanut ohittaa.

Kahvitilaisuudessa, jossa laitennäyttely oli sivuroolissa sivupöydällä, esiteltiin pienempi määrä laitteita kuin muissa tilaisuuksissa. Jokaista laitetta ei ollut edes kaivettu matkalaukusta esille. Tässä tilaisuudessa oli myös muita tilaisuuksia enemmän muistisairaita – muistinpanojen tekeminen paperiseen muistiinpanopaperiin ei olisi onnistunut moneltakaan, eikä mahdollisesti laitteiden itsenäinen hankintakaan.

Yleisö esitti jokaisessa tilaisuudessa kysymyksiä. Yksi toistunut kysymystyyppi oli, ”mikä on liesihälytin”, toisin sanoen, mikä jokin laite on. Toinen toistunut kysymystyyppi oli, paljonko laite maksaa. Lisäkysymyksenä esiintyi kerran, ”onkohan se luotettava, kun se on tuon hintainenkin?” Kolmas toistuva kysymystyyppi oli, mistä laitteen voi hankkia. Usein kysyttiin laitteen toimintaperiaatteesta: ”miten paikannin ilmoittaa paikan”, ”tallentaako elektroninen ovisilmä näkemänsä”, ”toimiiko kommunikaattori myös teatterissa”, ”vaihtaako vuorokausikalenteri kesä- ja talviaikaan?” Teknisistä seikoista kysyttiin: miten laite kiinnitetään seinään tai muuhun, mistä laitteeseen tulee virta, meneekö laite sähkökatkosta sekaisin? Hyvin tiedostaviakin kysymyksiä esitettiin: ”Miten vaikuttaa muistin heikkenemiseen, jos aina muistutetaan?” ”Mitä laki sanoo paikantimesta?” Luonnollinen kysymys oli myös: ”Saako kynän omakseen?” [Liite 3.]

6.3 Esittelijäkyselyn tulokset

Esittelijäkyselyn kaikki vastaukset on koottu taulukoihin, jotka ovat liitteessä 4. Hyvin esittelyssä meni se, että aihe ja laitteet olivat senioreille kiinnostavia. Se, että yleisö kirjoitti muistiinpanoja, koettiin merkinä siitä, että aihe kiinnostaa. Se, että yleisö uskalsi kokeilla ja kysyä ja kertoi nyt hankkivansa jonkin tuotteen, oli esittelijälle tyydyttävää. Sitä että esittelyä tuli kuuntelemaan myös omaishoitajia, pidettiin erityisen hyvänä, samoin kuin sitä, että laite-esittely oli väline muuhunkin keskusteluun. Yleisö otti esittelyn yhteydessä mielellään tietoa vastaan esimerkiksi kaupungin palveluohjauksesta ja menovinkeistä. Yksi kertoi, että sai esiteltäviä itsensä uutena työntekijänä Konstikoppa-esittelyn lomassa luontevasti.

Esittelyssä ei mennyt odotusten mukaisesti se, että osa senioreista pääsi livahamaan takaa, eivätkä he ehkä nähneet, mistä oli kyse. Kaikuisa tila toi omaa haastettaan esittelyyn. Konstikoppa on painava ja sen purkamisessa pelottaa se, että tavarat menevät sekaisin. Yksi esittelijä ei myöskään löytänyt työpaikaltaan eikä kotoaan paikkaa tai tilaa, missä matkalaukun olisi mahtunut purkamaan helposti. Myöskään pelkkä kurkistelu matkalaukkuun ei onnistunut pienissä tiloissa, ja takaisin pakatessa tavaroita oli vaikea saada mahtumaan. Konstikoppaa ei voi jättää vartioimatta. Korona-aikaa eletessä esittelijä ei osannut arvioida, pitääkö maskia vai ei: kun hän ei pitänyt sitä esiintyessään, niin yksi vanhoista rouvista siirtyi taaemmaksi istumaan, jolloin esittelijälle tuli hieman tyhmä olo.

Kokeneella esittelijällä esittelyn esivalmistelut kestivät vain puolisen tuntia, kun taas ensikertalainen oli varannut valmisteluun aikaa kaksi tuntia, ”ja se ei tosiaan riittänyt”. Ensikertalaiselle valmistelun vaatima pitkä aika oli turhauttavaa. Koettiin, että Konstikopassa oli vähän liikaakin eri laitteiden alkuperäisiä käyttöohjeita, muita esitteitä ja vaihtoehtoisia tapoja esitellä välineitä. Mainittiin, että kun esittelijä on pitänyt ensimmäisen esittelytilaisuutensa, niin tulee varmuutta. Varmuuden myötä osaa paremmin huomioida sen, että osan kopan sisällöstä voi unohtaa ja kopan sisällöstä voi ottaa käyttöön vain osan tilannekohtaisesti.

Havainnoijien läsnäolosta oli apua esittelyssä, jossa syntyi yleisöruuhka ja tarvittiin enemmän esittelijöitä. Äijäkerhossa taas havainnoijien läsnäolo teki yleisöstä normaalia varautuneempia. Kyselylomakkeen pituus herätti joissain ikäihmisissä keskustelua, ja osa kävi sanomassa, että se on liian pitkä. Toisaalta kyselyissä on sekin puoli, että ikäihmiset saavat kertoa tärkeää asiaa, tulevat kuuluksi ja saavat olla osallisena, ja se on tärkeää.

Esittelijöiden mielestä Konstikoppa-esittely palvelee ketä tahansa senioria, mutta myös omaishoitajia. Se tukee kotona itsenäisesti selviytymistä. On eri asia kertoa niin, että yleisö saa konkreettisesti nähdä välineet ja kokeilla niitä, kuin selittää vailla laitteita. Esittely madaltaa kynnystä kokeilla itse ja tarjoaa tietoa, jotta osaa kysyä asiasta, jos tarve tulee ajankohtaiseksi. Tekniikka tulee tutuksi. Jos yksikin lonkkamurtuma estetään sillä, että henkilö ei nousekaan keittiöportaille, koska on hankkinut palovaroittimen seinä johdon, niin esittely on ollut todella kannattava! Jos vanhus saa suurennuslasivalaisimesta apua käsitöiden tekoon, voivat hyödyt tästä olla todella merkittävät: on vaikea mitata elämänlaadun ja turvallisuuden paranemisia.

Omalla yhdistyksellä ei ole mahdollisuutta ostaa vastaavia välineitä. Kaikista olemassa olevista laitteista ei ole esittelijällä tai ammattilaisella edes tietoa. Konstikoppa tuo sen tiedon. Kopan saa pienellä byrokratialla lainattua ja helposti toimitettua eteenpäin. Esittelijää kiinnostaa, suunnitellaanko tällaisia laitteita käyttäjäystävällisesti, ja siihen esittelyn pitäminen tuo vastauksia.

Kopan puutteista kerrottiin ja ehdotettiin parannuksia. Konstikoppaa ei ole laukun koon ja muodon vuoksi helppo purkaa ja tutustua siihen matalalla kynnyksellä. Konstikoppa on aika iso ja painava. Pieni hento nainen ei välttämättä jaksakaan kantaa sitä, jos esittelypaikka on vaikeassa paikassa, on portaita yms. Pikku laatikoita on paljon, ja tavarat menevät helposti sekaisin niissä. Matkalaukku on myös melko täynnä – sitä on vaikea laittaa kiinni lopuksi, kun laatikoiden alkuperäinen järjestys on mennyt sekaisin.

Ehdotettiin digitaalisessa muodossa selkoesityä, jonka voisi esittää ryhmille 'teaserina' ennen Konstikopan saapumista. Olisi tärkeä erottaa toisistaan se materiaali, mikä kaikkien kannattaa lukea ja mikä on täydentävää. Ehdotettiin, että pikaohje kuvana olisi hyvä, ja kuva oikein pakatusta laukusta laatikoineen olisi tarpeen. Kerrottiin yleisön kaipaavan teknologiatarvikkeiden rinnalle arjen pikku apuvälineitä, kuten purkinavaajat. Ehdotettiin, että kopassa mukana voisi olla myös vertailutietoa ja testitietoa älypuhelimista, sovelluksista yms. Kun kopan tekstimateriaaleissa kerrotaan hankintapaikoista, niin on tärkeää, että on huomioitu myös netittömät seniorit. Muistutettiin Konstikoppaa hallinnoivaa: "Haluamme luottaa, että te pidätte hankintapaikka- ja hintaesimerkit ajan tasalla."

6.4 Analyysi

Tehdyn Konstikoppa-esittelyn arvioinnin tarkoituksena oli kartoittaa neljää piirrettä:

1. Onko Konstikopan laitevalikoima perusteltu?
2. Lisääntykö ikääntyneiden tieto laite-esittelyn myötä?
3. Kuinka laite-esittely ikäihmisille onnistuu kotona asumista tukevan teknologian hankintakynnyksen madaltamisessa?
4. Lisääkö laite-esittely ikäihmisten osallisuutta yhteiskunnassa?

Konstikopan laitekokoelman onnistuneisuus

Niitä vastaajia, jotka entuudestaan tiesivät enintään kuuden laitteen olemassaolosta, oli 54%. Vastaajista 66 % tunsi alle puolet laitteista. Tästä voi päätellä, että kopasta ei ole syytä poistaa laitteita sillä perusteella, että ne olisivat itseltään selvän tuttuja muutenkin. Laitteiden joukossa ei ollut ainoatakaan, joka ei olisi herättänyt joko teoreettista kiinnostusta tai jota joku vastaajista ei olisi esittelyn jälkeen ollut oikeasti hankkimassa. Voi päätellä, että Konstikoppaan on onnistuttu valitsemaan laitteita, joita siinä kannattaa olla. Lääkeannostelija-aiheeseen liittyen muutama kertoi, että heillä on käytössään Evondos-lääkeannostelurobotti. Robottia ei ole vähittäismyynnissä, joten sitä ei saisi

Konstikoppaan. Robotin käyttö kohderyhmässä kuitenkin kertoo, että lääkkeenoton muistuttamisesta kertova jokin laite puoltaa kopassa paikkaansa.

Vaikka 75 % arvioinnin yleisöstä ilmoittaa jo käyttävänsä älypuhelinta, niin 24 % (yhdeksän vastaajaa 38:sta) ei käytä. Helppokäyttöisen älypuhelimien mukanaolo kopassa on tärkeää niin kauan kuin on yksikin, joka voisi harkita sen hankkimista. Jonkin puhelinlaitteen tarvitsee joka tapauksessa jokainen. Kun kosketusnäyttö tuntuu liian vaativalta, on tärkeää esitellä rinnalla helppokäyttöistä matkapuhelinta. Otsalamppu, jonka poistamista Ikäteknologiakeskuksessa harkittiin, sai keskusteluissa mainintoja kätevydestään ja on edelleen mukana uudistuneessa Konstikopassa.

Laite-esittelyn merkitys tiedon lisääjänä

Vastaajista kaksi kolmannesta tunsi entuudestaan alle puolet laitteista, ja vajaa puolet heistä tiesi vielä erityisen vähän - enintään kolme laitetta. Parhaimmillekin 'laitetietäjille' vähintään 2-3 laitetta oli vielä uusia tuttavuuksia, ja näitä henkilöitä oli joukossa kaksi. Tieto laitteiden olemassaolosta lisääntyi kaikilla.

Esittelijät kommentoivat, että välineiden konkreettinen näkeminen ja mahdollisuus kosketella ja kokeilla on korvaamattoman tärkeää. Omalla yhdistyksellä ei olisi mahdollisuutta hankkia laitteita vastaavaan käyttöön. Laitteen kosketteleminen ja kokeileminen antaa väistämättä sellaista haptista tietoa, jota kyselyssä ei edes pyydetty verbalisoimaan. Haptinen tarkoittaa kolmiulotteisen kohteen hahmottamisen tapaa koskettelemalla eli tunnustelemalla. Omaksutun haptisen tiedon määrää on vaikea mitata [15].

Laite-esittely oli väline myös muuhun keskusteluun ja luontevaan tiedon jakamiseen paikallisista palveluista. Jokaisessa esittelytilaisuudessa syntyi vapaa vertaiskeskustelu, jossa vahingossa jaettiin vertaistietoa sekä laitteisiin että iäkkään arkeen liittyen. Silloin kun yleisö keskusteli runsaasti, niin yleisö myös esitti enemmän kysymyksiä. Mitä enemmän esittelyssä käytettiin rentoutta luovia keinoja, sitä enemmän yleisö käytti esittelytilaisuutta tietonsa kartuttamiseen.

Kaikki osallistujat vaikuttivat täyttävän heille jaettua muistiinpanolomaketta. Jos tietoa tuli hetkessä liikaa, niin osa tiedosta oli ylhäällä omassa paperissa. Kotiin palattuakin uutta tietoa on vielä tallella muuallakin kuin omassa muistissa. Osa yleisöstä otti itselleen esitteitä, joita tilaisuudessa jaettiin.

Laite-esittelyn merkitys laitehankinnan motivoijana

Vajaa puolet vastanneista uskoi hankkivansa laitteita, joiden olemassaolosta ei tiennyt ennen Konstikoppa-esittelyä. Tasan puolet halusi teoriassa kotiinsa laitteita, josta ei voinut tietää ennen esittelyä. Hankkimiskynnyksen madaltuminen on selvästi tapahtunut esittelyn myötä.

Tavallisin syy siihen, jos vastaaja ei aio hankkia jotain sinänsä itseään kiinnostavaa laitetta oli, että hän ei halua lisää turhaa tavaraa. Moni turhaa tavaraa vastustava ilmoitti kuitenkin aikovansa hankkia laitteita; tietyt laitteet määriteltiin omassa mielessä muuksi kuin turhaksi. Toiseksi yleisin syy olla hankkimatta laitteita oli liian korkeat hinnat. Myös tämän vaihtoehdon valinneista suurin osa ilmoitti hankkivansa joitain laitteita itselleen.

Se mitä kyselyssä ei selvitetty oli, vaikuttiko vertaispuhe tai laite-esittely siihen, miten tietyn laitteen turhuus tai hinta koetaan tästä eteenpäin koetaan. On mahdollista, että omat valmiit ajatukset hinnoista ja turhuudesta saivat tuulettua esittelyn ja vertaispuheen myötä. Myöskään sitä ei kyselyssä selvitetty, tapahtuivatko itselle tuttujen laitteiden ostopäätökset Konstikoppa-esittelyn myötävaikutuksella vai siitäkin huolimatta.

Laite-esittelyn merkitys ikäihmisten osallistamisessa

Ihmiset, jotka eivät käytä internetiä tai verkkopankkia, luisuvat helposti yhteiskunnan marginaaliin. Ikäihmisiä kuuluu tähän joukkoon. Vaikka Konstikopassa ei vielä ole tietokonetta, niin laite-esittely älypuhelimien ja älykellojen myötä tuo tietoutta verkkoasioinnistakin. Jos ikäihminen esittelyn myötä ylittää kynnyksen ottaa käyttöön yhden uuden verkossa toimivan laitteen, hän väistämättä

omaksuu vähän lisää nykyajalle tyypillisestä asioinnista. Tällainen laiteoppiminen ja ohjelmisto-oppiminen kasvattavat digiosallisuutta.

Kun muistamisen heikkous, näkökyvyn huononeminen, rajoittunut kuulo ja kognitiivisten taitojen hidastuminen ja kapeutuminen vaikuttavat ikääntyneen elämässä, niin yksin kotona selviäminen heikkenee. Laitokseen asumaan siirtyminen kapeuttaa mahdollisuutta määrätä itse ja passivoi. Jos jokin teknologinen ratkaisu pidentää ikäihmisen mahdollisuutta asua kotona, se automaattisesti säilyttää ihmisen osallisuutta yhteiskuntaan. Mahdollisuus päättää omista nukkuma-ajoistaan, kotinsa melutasosta, siitä kuka tulee sisään ikäihmisen huoneeseen, millaista ruokaa syö ja milloin, ovat olennaista arjessa. Ihminen, jolla on nämä valinnan mahdollisuudet, voi kokea vertaisuutta yhteiskunnan muihin täysivaltaisiin jäseniin ja olla yhdenvertaisesti osallinen.

Kuulon apuväline mahdollistaa teatterista nauttimisen huonokuuloiselle. Valaisuksen apuvälineet helpottavat itsenäistä liikkumista kotona sekä käsitöiden ja tarkkojen askareiden tekemistä itsenäisesti. Muistin apuvälineet antavat turvaa kodin sisällä ja kodista poistumiseen, kun kotiavaimen unohtamiseenkin on ehkäisykeino. Kaatumisonnettomuudet, eksymiset ja tapaturmat seurauksineen eivät välttämättä johda pitkäaikaiseen liikkumattomuuteen, jos käytettävissä on SOS-ranneke tai paikannin. Konstikopan laitteista useampi on myös mahdollistamassa ikäihmisen osallistumista sosiaaliseen elämään kodin ulkopuolella.

Luvussa 2.1 käsiteltiin persoonan voimavarojen merkitystä toimintakyvylle.

Laite-esittelyn tunnevaikutuksia ja sosiaalisia vaikutuksia on jonkin verran pääteltävissä tuloksista. Valtaenemmistö oli esittelyn jälkeen positiivisessa tunnelmassa. Suuri enemmistö suositteli esittelyä arvosanalla 8-10. Havainnoinnin tulos kertoo, että naurua ja vertaisten kesken jakamista tapahtuu esittelyissä paljon. Usea tutkimuksen mittari osoitti, että esittely oli kohderyhmälle sopivaa, tarpeellista, toivottua tai räätälöityä. Riittävän vapautuneen tunnelman luomisessa onnistuttiin. Kyselyjen ja havainnoinnin tulosten perusteella esittelytilanteissa tapahtuu monenlaista psyykkistä ja sosiaalista hyvää. Persoonan voimavarat

lisääntyvät. Lisääntymisellä on hyvä vaikutus toimintakykyyn. Toimintakykyinen on osallisempi.

6.5 Eettinen pohdinta

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, TENK, on laatinut tutkimuseettisen ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Hyvään eettiseen käytäntöön kuuluu rehellisyys sekä huolellisuus ja tarkkuus kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Avoimuus ja vastuullisuus tulee huomioida julkaisuvaiheessa. Myös tiedonhankintamenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä. Tutkimus suunnitellaan ja toteutetaan sekä raportoidaan ja tallennetaan hyväksytyjen tapojen mukaisesti. Muiden tutkijoiden tekemää työtä tulee arvostaa sekä huolehtia lähdeviitteiden oikeellisuudesta. [11.]

Hyvän eettisen käytännön mukaan toteutettavassa tutkimuksessa selvitetään tarvittavat tutkimusluvut ja hankitaan ne. Asianosaisille tulee selvittää myös tutkimuksen rahoitus, sidonnaisuudet, aineistojen säilytys sekä käyttöoikeudet. Tutkimukseen osallistuville tulee myös raportoida tutkimuksen tulokset, kun tutkimus julkaistaan. Ennakkoarviointi voidaan tarvita, jos tutkittaville aiheutuu voimakkaita ärsykeitä tai heidän fyysiseen koskemattomuuteensa puututaan. [11.]

Sarajärvi ja Tuomi kuvaavat ohjeiden soveltamista laadullisessa tutkimuksessa ja opinnäytetyössä [12]. Tutkimuskohteen ja tulkitun materiaalin tulee olla yhteensopivia. Teorianmuodostukseen ei ole saanut vaikuttaa epäolennaisia tai satunnaisia seikkoja. Tutkimuksen luotettavuus ei ole tutkimuksen toteuttamisesta erillään. Luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja hänen rehellisyytensä. Luotettavuuden arviointia tulee tehdä koko tutkimusprosessin ajan. Arvioinnin kohteena ovat kaikki tutkijan tekemät valinnat ja ratkaisut. Kaikkia näitä arvioidaan koko prosessin ajan: teoriaa, tiedonkeruuta, sisällön analyysitapaa, tutkimusaineiston ryhmittelyä ja luokittelua, tulkintaa, tuloksia ja johtopäätöksiä. Myös toistettavuus, puolueettomuus ja läpinäkyvyys huomioidaan tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa. [12.]

Tämä opinnäytetyö on toteutettu hyvien käytäntöjen mukaisesti ja siinä on otettu huomioon eettisten käytäntöjen periaatteet. Tutkittavien anonymiteetti on säilytetty ja lupa kyselytutkimukseen on saatu suullisena kohdeorganisaatiolta ja kirjallisena tutkittavilta. Rahoitusta ei tutkimukselle ole tarvinnut hakea. Kyselyyn osallistuneita on informoitu materiaalien käyttötarkoituksesta sekä säilytyksestä. Tutkimuksen teoriaosuudessa on huomioitu lähdeviitteet sekä eettisesti kestävät tiedonhankintamenetelmät. Tutkijan ratkaisuja ja puolueettomuutta pitkin prosessia on arvioitu. Menetelmässä käytetyt tiedonkeruulomakkeet ja tarkat tulokset ovat liitteissä nähtävillä tutkimuksen toistettavuuden ja läpinäkyvyyden mahdollistamiseksi.

7 Pohdinta

7.1 Parannusehdotukset

Kyselylomaketta koskevat ehdotukset

Jos kyselylomake olisi tulossa pitkäaikaiseen ja laajaan käyttöön, sitä olisi tarpeen pilottitestein testata etukäteen täsmälleen kohderyhmän tyyppisillä koehenkilöillä ja kohdetilaisuuksiin vertautuvissa tilanteissa. Tässä arvioinnissa testihenkilöiden saaminen oli välillä haasteellista: kyselylomake häiritsi tilaisuutta, joskus yleisöä oli vain muutama, vastaajan näkö tai kognitiiviset kyvyt heikot tai oli kyselyväsymystä jo valmiiksi. Ensimmäisen arvointitilaisuuden, jonka pohjalta lomaketta parannettiin, kyselyvastaukset tarvittiin myös tuloksiin mukaan.

Suuresta fontista ja kysymysten laatikoinnista huolimatta joitain kysymyksiä ei huomattu tai niiden ei huomattu koskevan itseä. Joitain kysymyksiä ymmärrettiin eri tavalla kuin kysymyksen laatija oli tarkoittanut. Esimerkiksi 77 % vastasi tutkineensa laitteita itsekseenkin. Havainnoijana näin, että näin ei tapahtunut. Lauseiden sisällön ymmärrettävyyttä olisi tarpeen testata.

Kyselymenetelmän teorian mukaan vastaamattomuus on usein ongelmista suurimpia. Tämän voi allekirjoittaa tulosten perusteella. Jos olisi keino rakentavalla

ja tuloksellisella tavalla kontrolloida sitä, että jokainen vastauskenttä täytetään, niin se olisi tarpeen. Tämän arvioinnin vastaamistilanteet vaativat jonkin verran keskittymistä ikäihmisiltä, ja puhetta täyttämisen hetkellä oli muutoinkin. Olisi todennäköisesti ollut enemmän sekoittavaa keskittymisen päälle hokea ohjeita lomakkeen täyttämiseen.

Kyselyn kolmesta laiteluettelokysymyksestä puuttui vaihtoehto ”En tiennyt yhtään/En haluaisi yhtään/En hankkisi yhtään”. ”Ei yhtään” -vaihtoehto tulee automaattisesti valituksi sillä, kun ei rastita mitään. Kokonaan rastimattomuus voi yhtä hyvin olla ilmaisu siitä, että halusi ohittaa kysymyksen tai epähuomiossa ohitti sen. Neljännessä luettelokysymyksessä kyllä oli vaihtoehto, ”minulla ei entuudestaan ole mitään”. Siihen laittoi rastin 6 vastaajaa. Sen lisäksi 14 vastaajaa ei ilmoittanut omistavansa yhtään laitetta entuudestaan eikä *silti* rastittanut tätä. Lomakkeen ymmärrettävyyteen tarvitsisi kiinnittää enemmän huomiota.

Vasta tuloksia kootessa selvisi, että yksi olennainen kysymys puuttui: Olisitko tehnyt tämän hankinnan ilman Konstikoppa-esittelyä? Tätä tietoa olisi tarvittu koskien laitteita, joiden olemassaolon vastaaja jo tiesi entuudestaan. Lisää informaatiota olisi tuonut kysymys myös siitä, kokiko vastaaja esittelyn jälkeen, että oma ajattelu laitteiden liian korkeista hinnoista tai turhuudesta oli muuttunut.

Suurin yksittäisen vaihtoehdon vastaamisprosentti oli vastausvaihtoehdolla: *Tilanne toimi riittävän hyvin. En jäänyt kaipaamaan mitään erityisesti*. Sen valitsi vastaajista 97 %. Mahdollisesti juuri tähän kysymykseen oli erityisen helppo vastata. Vastaus on mukavan ympäröivää, riitaantua ei tarvitse kenenkään kanssa, eikä olla epärehellinen. Esittelytilaisuudet eivät olleet sen luonteisia, että olisi ollut iäkkäälle edustavaa ilmaista negatiivisia ajatuksia. Vertaistilaisuudessa haluaa antaa itsestään miellyttävän kuvan. Päivälehtien mielipidekirjoituksissa näkee toista todellisuutta: sanotaan suoraan, miten väärin on, kun iäkäs ei pysty omaksumaan digitaalisia välineitä, mutta yhteiskunta tekee mahdolliseksi muun kuin sähköisen asiain. Uskalsivatko kyselyvastaajat

tarpeeksi ilmaista, jos oli jotain negatiivista? Jotta todellisia, 'karkeita' tai epäedustavia mielipiteitä saisi esiin, se vaatisi huolellista testauksen rakentamista.

Konstikoppaa ja sen esittelyä koskevat parannukset

Konstikoppa-esittely puoltaa paikkaansa, täyttää odotukset ja tavoitteet *niiden kohdalla, jotka saadaan tulemaan esittelyä kuuntelemaan*. Iäkkäiden toiminnan kautta tavoitetaan myös omaishoitajia. Olisi tarpeen tavoittaa myös niitä iäkkäiden omaisia, jotka eivät ole omaishoitajia mutta kantavat jo vastuuta iäkkäästä omaisestaan. Päätös Konstikopan lainaamisesta lähtee aina paikallisesta toimijasta. Esittely on usein osa paikallisyhdistyksen muuta säännöllistä toimintaa. Jotta tavoitettaisiin niitä, joita ei nyt tavoiteta – iäkkäiden tavallisia omaisia ja passiivisempia ikäihmisiä – Konstikopan markkinoinnin tai muun tiedottamisen tulisi suuntautua vielä alueille, joille se ei suuntaudu.

Konstikopan tekstimateriaaleissa olevat tietyt sanat eivät olleet kaikille tuttuja. Useimmille vieraita termejä oli vain muutama. Se kyselyvastaaja, joka tarvitsi kirjurin, sai mahdollisuuden vastatessaan henkilökohtaisesti tarkistaa, mitä kysymyksellä tarkoitettiin. Hän valitsi 30:n sanan luettelosta itselleen oudoksi eniten sanoja. Vaikka yleisö ei valittaisi oudosta termistöstä, niin ei olisi haittaa, jos esittelijänä lähtisi oletuksesta, että kaikki sanat eivät olekaan tuttuja. Esittelyn vetäjää voisi ohjeistaa kysymään, tunnetteko sanan. Toisena vaihtoehtona tekstimateriaalit voisi erikseen vielä tutkia ja käydä läpi ikäihmisten edustajien kanssa.

Havainnoidessa ikäihmisistä piirtyi hiukan varovainen ja vieraskorea vaikutelma. Tuli tunne, että he eivät helposti nouse tuoliltaan laitteisiin tutustumaan, ellei heitä patisteta ja rohkaista kunnolla. Koska laitteiden koskettaminen ja kädessä pitäminen ovat tärkeitä tiedonkeruukanavia, niin lisäisin esittelijän ohjeisiin selkeän patistamisen siihen, että jokainen yleisön jäsen ottaisi kosketustuntumaa laitteisiin.

Kun peruskännykkään tottunut työikäinen tutustuu Doron helppokäyttöpuheliin, sen käytön opetteleminen voikin olla yllättävän vaikeaa, koska on jo

tottunut toisenlaisella logiikalla toimivaan laitteeseen. Ikäteknologiakeskuksen kontaktihenkilö laitevalmistajiin on usein firman markkinointi- tai myyntipuolella. Kontakti valmistajien tuotekehityspuoleen olisi tärkeä, mutta käytännössä mahdollinen ehkä vain, jos yritys on pieni tai suomalainen.

Saadusta palautteesta otettiin se vinkki, että pakatun laukun sisällön asettelu valokuvattiin ja kuvat liitettiin ohjeistukseksi. Uuden Konstikoppaversioversion maakunnassa jo kiertäessä yksi esittelijä ei huomannut, että korkeassa laatikossa on myös alaosa. Laatikon alaosaan sijoitettujen laitteiden luultiin puuttuvan kokonaan. Pienikin muutos – entistä korkeampi laatikko – voi tuoda uuden odottamattoman ongelman, joka täytyy uudella ohjeistuksella ratkaista. Tätä Konstikoppaan kehittäminen on – jatkuvaa vuoropuhelua kopan lainaajien ja käyttäjien kanssa.

Matkalaukkuun juuri ja juuri mahtuvat siihen valitut uudet pakkauslaatikot. Kun kaikki on oikein aseteltu, niin 90 litran matkalaukku mahtuu menemään kiinni. Laukku vaikuttaa silti siltä, kuin se ei menisi kiinni - sen kansi täytyy vain rohjeta painaa paikalleen. On siis oltava tieto, että laatikot eivät mene rikki, kun kannen vähän väkisin painaa kiinni. Samalla pitää olla tieto siitä, että jatkojohto tai muu esine ei ole jäänyt laatikoiden alle laukkuun sulkiessa. Uusimpaan Konstikoppaversioon päivittämisessä suunnitelmaan kuului myös matkalaukkujen uusiminen. Se on vielä tekemättä. Sulkemisen helppous laatikkosisällön kanssa tulee huomioida matkalaukkuun valittaessa.

7.2 Tulevaisuuden näkymät

Teknologisen kehityksen nopeus luo tarvetta uusien Konstikoppaan sisältöä tiheästi. Sähköisessä muodossa olevien ohjeiden käyttäminen yleistyy. Se mahdollistaa tekstiaineistojen yksittäisten osioiden päivittämisen kevyesti. Konstikoppaan 3.0 -version kaltaiseen kokonaisvaltaiseen päivittämiseen ei tulevaisuudessa tähdätä. Konstikoppaa halutaan jatkossa uusien tarpeiden mukaan, riittävän tiheästi, pienellä kynnyksellä ja asiakkaiden toiveita kuunnellen. Matkalaukun mitat rajoittavat laitteiden määrää ja laitteiden kokoa. Kokonaan uuden kategorian

omalle laatikolle ei tämänhetkisellä järjestelyllä ole laukussa tilaa. Potentiaalinen uusi laitekategoria olisi *Itsenäinen selviytyminen*.

Jokin tietokone oli suunnitteilla jo tähän Konstikopan päivitykseen. Todennäköisin valinta tietokoneeksi on tablettitietokone. Ikäteknologiakeskuksen asiantuntijan mukaan suurin teknologinen iäkkääseen liittyvä haaste on kontakti ensimmäiseen omaan digilaitteeseen [14]. Paitsi että koneella pystyy esittelemään iäkkäille tietokoneen käyttöä, siihen voidaan tallentaa kaikki esittelijän paperimateriaali. Laitteisiin ja esittelyyn liittyen voidaan luoda videomateriaaleja. Lisäksi koneella voi olla dokumentteja, joita lainaaja voi tulostaa tarpeen mukaan, esimerkiksi mainoksia, yksityiskohtaisia tai räätälöityjä ohjeita.

Kopan sisältämää paperimuodossa olevaa materiaalia siirretään ja on jo siirretty mahdollisimman paljon sähköiseen muotoon. Osa materiaalista on sellaista, että se voi olla vapaasti haettavissa Ikäteknologiakeskuksen web-sivulta. Osa materiaalista on syytä jakaa ainoastaan Konstikopan lainaajalle yksityisesti.

On olemassa paljon tarpeellista iäkkään kotona asumista tukevaa teknologiaa, joka on liian suurikokoista matkalaukuun. Tällaisia ovat muun muassa pesevä ja kuivaava WC-istuin, laskeutuvat keittiönkaapit, laskeutuvat saunanlauteet, Armi-aktiivituoli, WC-pöntöltä nostaja ja porrashissi. Konstikopassa mukana oleva tietokone mahdollistaa isojen laitteiden videomuotoisen esittelyn. [14.]

Kauempana tulevaisuudessa tarjottava avustava teknologia voi olla kuulovamaisen hälytinjärjestelmä, jossa hälytinäänät on muunnettu tärinäksi. Se voi olla kehittyneempi kaatumishälytin, jonka sensorit tunnistavat muunkin kuin äkkinäisen liikkeen – iäkäs yleensä *valuu* lattialle. Se voi olla pelkkä ohjelmisto, esimerkiksi lääkehoitoa arvioivaa softaa: kun lääkitys muuttuu, lääkkeiden yhteisvaikutukset ja sivuvaikutukset. Se voi olla ulkoinen tukiranka, eksoskeleton. Se voi olla päälle puettava liivi, jossa on skannaava kamera ja johon voidaan lähettää etänä kosketusviestejä. [14; 15.]

Sitä, mihin suuntaan matkalaukun logistiikka tulevaisuudessa kulkee, on vaikea arvata. Kulkeeko ehkä pienemmissä laukuissa pienempiä laite-eriä? Onko näyttelymatkalaukun kulkeminen kätevä yhdistää jonkin muun kulkemiseen? Keitä kohderyhmään tulee kuulumaan? Mitkä ovat ne tulevaisuuden sisällöt, joista ensisijaisesti tarvitaan tietoa, jotta kotona asuminen mahdollistuu? Mullistuuko kokonaiskäsitys älykkäiden esineiden käyttämisestä? Millaisiin käytäntöihin tulevaisuuden iäkkäät ovat tottuneet, kun he opettelevat uutta?

Digisisältöjen ja -kanavien ulkopuolelle jääviä kutsutaan digipudokkaiksi. Ryhmä on heterogeeninen, sen edustajia on kaikissa ikäryhmissä. Heidän olemassaolonsa on tunnistettu vuosikymmeniä sitten. On oletettu, että tämä pudokkaiden 'häntä' ennen pitkää katoaa, kun vuosikymmenet kuluvat. Koska uudet sukupolvet jo alkujaan ovat digitaalisuuden piirissä, on oletettu, että 'häntä' eliminoituisi. Todellisuudessa tilalle syntyy aina uusi häntä. Kehityksen tuomat uudet sisällöt rajaavat ulkopuolelleen aina uuden pudokkaiden ryhmän. Ikäteknologia ei tulevaisuudessakaan tee itseään tarpeettomaksi. Se hetki, kun neuvontaa ja tukea ei enää tarvita, ei koita koskaan. [14.]

Ikäteknologiakeskuksen erityisasiantuntija mielellään hävittäisi ikä-sanana ikäteknologia-aiheista, koska iäkkäille suunnitellut laitteet ovat hyviä kaikille [14]. Vuonna 1999 julkaistussa kirjassaan entinen ohjelmoija, sittemmin käytettävyyteen perehtynyt, Alan Cooper vaati, että käyttäjiä ei pidä vaatia hankkimaan tietokonetaitoja tavallisten jokapäiväisten perustason töiden tekemiseen [16, s. 70]. Kahdessakymmenessä kolmessa vuodessa kehitys on mennyt eteenpäin siten, että laitteet ja ohjelmistot ovat kokeneelle käyttäjälle niin intuitiivisia, että taitoja ei todellakaan tarvita.

Silti osa Cooperin teeseistä olisi edelleen tervetulleita muistutuksia, kun pohditaan, miten digipudokas kokee ja mitä hän tarvitsee. Cooper kirjoitti 90-luvulla, että käyttäjän pitää taipua, venyä ja sopeutua laitteen tarpeisiin, kun oikeasti ohjelmistojen pitäisi taipua, venyä, joustaa ja sopeutua käyttäjän tarpeisiin. "Lukuisia ohjelmia on kirjoitettu tälle tarunhohtoiselle joustokäyttäjälle, mutta häntä ei ole olemassakaan". Digipudokkaan oma kokemus tänä päivänä saattaa olla

vaatimus siitä, että hänen tulee näytellä joustokäyttäjää. Sen sijaan että yhteiskunnan rakenteet, laitteet ja ohjelmat joustaisivat, niin ikäihmisen ja digipudokkaan tuleekin nähdä paljon vaivaa mukautuakseen itselleen vieraaseen. [16, s. 169.]

Lähteet

- 1 Kalske, Maarit; Wallenius, Anne. 2015. Hyvinvointiteknologia ikääntyneen kotona asumisen tukena – analyysi KÄKÄTE-hankkeen julkaisuista. Laurea-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Verkkoaineisto. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96770/Kalske_Maarit.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 17.11.2021.
- 2 Ikäteknologiakeskus. 2020. Verkkoaineisto. Valli.fi. <<https://www.valli.fi/tyomuotomme/ikateknologiakeskus/>>. Luettu 25.8.2021.
- 3 Vapaavuori, Sari. 2021. Kehittämispäällikkö, Ikäteknologiakeskus, Helsinki. Keskustelupalaveri 1.7.2021.
- 4 Leikas, Jaana. 2014. Ikäteknologia. Vanhustyön keskusliitto – Tutkimuksia 2. Newprint Oy.
- 5 Hyysalo, Sampsa. 2009. Käyttäjä tuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu.
- 6 Forsberg, Kristina; Nordlund, Marika; Nykänen, Jaana; Ranta, Paula; Stenberg, Lea; Virkkunen, Anne. 2014. Ikäteknologian monimuotoinen maailma. KÄKÄTE-projektin loppuraportti.
- 7 Valli ry. 2018. Ikäteknologian esittely- ja neuvontapaikat.
- 8 Nielsen, Jakob. 2012. Usability 101: Introduction to usability. Verkkoaineisto. <<https://www.nngroup.com/articles/usability-101-introduction-to-usability/>>. Luettu 14.11.2021.
- 9 Aula, Anne; Ovaska, Saira; Majaranta, Päivi (toim). 2005. Käytettävyydestutkimuksen menetelmät. Tampereen yliopisto. Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Raportti. Verkkoaineisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/96627/kaytettavyystutkimuksen_menetelmat_2005.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 18.10.2021.
- 10 Kotikunnas. Varjosta valoon lehti. Verkkoaineisto. <https://kotikunnas.fi/wp-content/uploads/2019/12/Varjosta_Valoon_lehti.pdf>. Luettu 19.10.2012.
- 11 TENK. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012.

- 12 Sarajärvi, Anneli; Tuomi, Jouni. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- 13 Valli.fi. 2022. Konstikoppa - kiertävä teknologianäyttely. Ikäteknologiakeskus. Tietopankki. Konstikoppa. Verkkoaineisto. <<https://www.valli.fi/tyomuotomme/ikateknologiakeskus/tietopankki/konstikoppa/>>. Luettu 26.1.2022. Päivitetty 20.12.2021.
- 14 Huuhtanen, Kaisa. 2021. Erityisasiantuntija, Ikäteknologiakeskus. Harjoittelijan perehdytysesitelmät 8.6.2021– 15.6.2021.
- 15 Lahtinen, Riitta. 2021. Kasvatustieteiden tohtori, kommunikaatiotutkija. Esitelmä ja keskustelu 30.9.2021 Iiris-keskuksessa.
- 16 Cooper, Alan. 1999. Nörttien valtakunta. Miksi korkeateknologiatuotteet saavat meidät sekaisin ja kuinka palauttaa järki. Suomen ATK-kustannus Oy. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä 1999.

Kyselylomake yleisölle

Konstikoppa-kysely

Tällä kyselyllä kerätään tietoa siitä, millä tavalla yleisö kokee Konstikoppa-esittelyn. Tieto on tarpeen, koska Konstikoppaa kehitetään jatkuvasti. Siksi jokainen vastaus tutkimukselle on arvokas. Tutkimus tehdään Ikäteknologiakeskukselle, ja se on osa opiskelija Merja Leistin opinnäytetyötä Metropolia-ammattikorkeakouluun.

Kyselyn aikana sinulla on oikeus milloin tahansa ja syytä ilmoittamatta keskeyttää kyselyyn osallistuminen. Myös suostumuksesi tutkimukseen voit peruuttaa milloin tahansa. Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja, eivätkä vastaajat ole tunnistettavissa vastauksistaan.

Kiitos etukäteen yhteistyöstä!

Osio 1/3

Suostumus. Kaikki kolme kohtaa tulee hyväksyä kyselyn jatkamiseksi.

- Olen lukenut tutkimusta koskevan lyhyen tiedotteen yllä
- Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista
- Hyväksyn vastaustietojeni käyttämisen tiedotteessa kuvattuun tutkimukseen.

Osio 2/3

Vastaajan taustatiedot

Taustatietoja tiedustellaan vastausten tilastollista käsittelyä varten. Vastanneiden yksilöiden taustatiedot eivät ole yhdistettävissä tiettyihin henkilöihin.

Ikä

- Alle 65
- 65 – 74
- 75 – 84
- 85 – 94
- Yli 94

Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- Muu

Tietotekniikan käyttö. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Omistan älypuhelimien, mutta en käytä sitä
- Käytän älypuhelinta
- Omistan tietokoneen, mutta en käytä sitä
- Käytän pöytätietokonetta
- Käytän kannettavaa tietokonetta
- Käytän tablettitietokonetta
- En käytä älypuhelinta enkä minkäänlaista tietokonetta

Työelämä ja tietotekniikka

- En ole enää työelämässä, eikä työhöni aikoinaan kuulunut tietokoneen käyttämistä
- En ole enää työelämässä, mutta työhöni aikoinaan kuului tietokoneen käyttöä
- Olen työelämässä, mutta työhöni ei kuulu tietokoneen käyttöä
- Olen työelämässä ja käytän työssäni tietokonetta

Monettako kertaa olet Konstikoppa-esittelyssä?

- Tämä on ensimmäinen Konstikoppa-esittelyni
- Olen ollut Konstikoppa-esittelyssä aikaisemminkin

Osio 3/3**Konstikoppa-esittelyn merkitys**

Tässä osiossa selvitetään, mikä vaikutus esittelyllä oli, miten tietämyksesi, asenteesi tai kiinnostuksesi muuttuivat esittelyn myötä

Tunnelmani heti esittelyn päätyttyä, eli nyt.
Valitse yksi vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten tunnelmaasi.

- Hyvin innostunut, on vaikea odottaa, että pääsen hankkimaan laitteita
- Kiitollinen tai kiinnostunut
- Neutraali
- Epäileväinen tai epätietoinen
- Väsynyt tai uupunut
- Pettynyt
- Muu, mikä? _____

Esittelyyn tulemisen syy. Valitse yksi, joka parhaiten kuvaa esittelyyn tulemisestä syytä.

- Tuttava, omainen tai ammattihenkilö suositteli
- Lukemani mainos tai esite, jonka perusteella tulin
- Kuulin asiasta kerhossa tai kuulin isomman porukan puhuvan siitä
- Olen kuullut Konstikopasta aikaisemmin, ja vain odotin, milloin tulee tilaisuus päästä mukaan esittelyyn
- Tulin hetken mielijohteesta
- Tulin vahingossa, luulin osallistuvani aivan toiseen tilaisuuteen
- Tulin esittelyyn osoittamaan mieltäni digitalisoituvaa yhteiskuntaa vastaan
- Muu. Mikä? _____

Ennen esittelyä jo tiesin seuraavien laitteiden olevan olemassa:	Jos ei rahasta, eikä laitteen hankkimisvaivasta, eikä käytön oppimisesta olisi kiinni, niin haluaisin kotiini seuraavat laitteet	Todellisuudessa uskon kuitenkin hankkivani vain seuraavat laitteet
☐ 1 Seinävalo komeroon tai kaappiin	☐	☐ Seinävalo
☐ 2 Suurennuslasivalaisin	☐	☐ Suurennusvalaisin
☐ 3 Yövalot (syttyvät hämäryydestä tai ihmisen liikkeessä lähellä)	☐	☐ Yövalot
☐ 4 Kaukosäädettävä lamppu	☐	☐ Kaukos. lamppu
☐ 5 Elektroninen ovisilmä	☐	☐ Elektr. ovisilmä
☐ 6 Liesihälytin	☐	☐ Liesihälytin
☐ 7 Lyhytaika-ajastin (sammuttaa päälle unohtuneen sähkölaitteen)	☐	☐ Lyhytaika-ajastin
☐ 8 Palovaroittimen paristokotelo (kattoa alemmaksi sijoitettavaksi)	☐	☐ Palovaroittimen paristokotelo
☐ 9 Ovi- ja ikkunahälytin (hälyttää toiselle kotona olijalle, jos niitä avataan)	☐	☐ Ovi- ja ikkunahälytin
☐ 10 Helppokäyttöinen älypuhelin	☐	☐ Helppo älypuhelin
☐ 11 Matkapuhelin ja turvaranneke	☐	☐ Puhelin + ranneke
☐ 12 Älykello (mittaa kehon vointia, näyttää ja lähettää tietoja)	☐	☐ Älykello
☐ 13 Paikannuslaite (kertoo sijaintisi)	☐	☐ Paikannuslaite
☐ 14 Kommunikaattori kuulemisen apulaitteena	☐	☐ Kommunikaattori
☐ 15 Älydosetti (muistuttaa lääkkeen ottamisesta)	☐	☐ Älydosetti
☐ 16 Vuorokausikalenteri (näyttää mikä päiväys ja aika menossa)	☐	☐ Vrk-kalenteri
☐ 17 Muistutin (Laitte joka 'puhuu' nauhoitetun muistutuksen)	☐	☐ Muistutin

Minulla tai kotonani on jo hankittuna edellisen listan laitteista seuraavat. Luettele tähän vain laitteiden numerot (1 -17) _____

Tai: Minulla tai kotonani ei vielä ole mitään edellisen listan laitteista

Jos et aio hankkia itsellesi mitään, tai jos jätät todellisuudessa hankkimatta, vaikka olisit kiinnostunut laitteesta, niin syy on. Voit valita yhden tai useamman.

- Hinnat ovat liian korkeita
- Jännitän tai pelkään uutta tekniikkaa ja käyttöohjeiden monimutkasuutta
- En ole oikein ymmärtänyt, mitä iloa noista laitteista olisi
- Epäilen, että saatan ostaa vääränlaisen laitteen, en saa asennettua tai asennusapua
- En halua lisää turhaa tavaraa. Hankin vain vähät ja välttämättömät
- En pääse hankintapaikkaan, eikä ole ketään, joka auttaisi asiassa
- Kysymys ei koske minua
- Muu. Mikä? _____

Esittelytilanteen tunnelma ja rentous. Voit valita yhden tai useamman.

- Minulle ei jäänyt esittelystä mitään kysyttävää
- Sain esittelyssä kysytyä kaikki ne kysymykset, jotka halusin kysyä
- Jännitin vähän, enkä siksi esittänyt kaikkia niitä kysymyksiä, jotka olisin halunnut
- Mielestäni esittelyssä puhuttiin liian nopeasti ja edettiin niin vauhdilla, etten pysynyt mukana
- Koin, että muilla oli niin paljon puhuttavaa, ettei minulle tullut tilaisuutta avata suutani
- En halunnut pitkittää tilaisuutta ja siksi en kysynyt aivan kaikkea, mikä oli mielessä
- Muu. Mikä?

Laitteiden esittelykortit

- Tutkin laitteita myös itsekseni ja ymmärsin kortteista, mihin laitteita käytetään ja miten niitä käytetään
- Kun tutkin laitteita itsekseni ja luin niiden kortteja, en silti täysin ymmärtänyt, mistä kaikissa laitteissa oli kyse
- Katselin ja hypistelin ainoastaan laitteita, en ollenkaan niiden esittelykortteja
- En tutkinut laitteita itsekseni lainkaan
- Muu. Mikä? _____

Esittelytilanne olisi toiminut minulle paremmin, (voit valita yhden ai useamman)

- Jos yleisöä olisi ollut vähemmän
- Jos aikaa olisi ollut enemmän
- Jos esiteltäviä laitteita olisi ollut vähemmän
- Jos minulle tuntemattomia sanoja tai termejä ei olisi ollut esittelyssä niin paljon
- Tilanne toimi riittävän hyvin. En jäänyt kaipaamaan mitään erityisesti
- Muu. Mikä? _____

Valitse seuraavasta sanaluettelosta ne sanat, joiden merkitys **ei** ole sinulle tuttu; kaikki, joiden merkityksessä on jotain epäselvää. Jos muistat esittelystä vielä muita itsellesi outoja sanoja, niin listaa ne kohtaan 'muu'.

☐ ajastin	☐ LCD-näyttö	☐ sovellus
☐ Android, Apple	☐ led	☐ sovelluskauppa
☐ datapaketti	☐ liiketunnistin	☐ sykeanturi
☐ ekg	☐ liikeanturi	☐ toimintovalitsin
☐ etähallinta	☐ liukukytin	☐ usb-liitin
☐ etähälytys	☐ mobiililaite	☐ verkkovirta
☐ gps	☐ neppariparisto	☐ virtalähde
☐ kaulainduktiosilmukka	☐ näyttö	☐ äänitiedosto
☐ kotinäkyvä	☐ paikannus	☐ muu _____
☐ kytkin	☐ sijaintitieto	_____
☐ laitteen tila	☐ SIM-kortti	_____

Kuinka todennäköisesti suosittelisit Konstikoppa-esittelyä tuttavillesi asteikolla 0-10, jossa 0 tarkoittaa erittäin epätodennäköistä suosittelua ja 10 erittäin todennäköistä suosittelua.

- 0
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10

Vapaa palaute halutessasi: _____

Suostumus kuvien käyttöön. Suostumus jälkikyselyyn.

Suostumus kuvatallenteen käyttöön ja jälkikysely

Osio 1/2

Esittelytilanteesta otetaan valokuvia. Osassa kuvia henkilöitä ei ole mahdollista tunnistaa, kun taas toisista kuvista henkilöt ovat tunnistettavissa.

Kuvia käytetään Metropolialle tehtävässä opinnäytetyössä ja ikäteknologiakeskuksen sekä Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton, Vallin, viestinnässä ja toiminnassa. Kuvien tunnistetiedot tuhoetaan. Myös kerätyt henkilötiedot tuhoetaan tutkimuksen päättymisen jälkeen.

KUVAUSLUPA

- Annan suostumukseni käyttää kuvia/videoita, joissa esiinnyn, opinnäytetyössä. *Yliviivaa toinen, jos annat luvan vain toiseen.*
- Annan suostumukseni käyttää kuvia/videoita, joissa esiinnyn, Ikäteknologiakeskuksen ja Vallin viestinnässä. *Yliviivaa toinen, jos annat luvan vain toiseen.*
- En anna kuvauslupaa.

Päiväys __ / __ 2021 _____
Allekirjoitus Nimenselvennys

Osio 2/2

Pientä osaa kyselyyn vastanneista henkilöistä haastatellaan puhelimitse vielä jälkikäteen, noin 2-4 viikon kuluttua Konstikoppaesittelystä. Olisitko kiinnostunut osallistumaan jälkikyselyyn?

SUOSTUMUS JÄLKIHAASTATTELUUN

- Olen kiinnostunut
- En ole käytettävissä jälkikyselyyn

Jos vastasit, että olet kiinnostunut, niin kirjoita puhelinnumerosi alle.

Jos toivot, että yhteyttä sinuun otetaan mieluummin sähköpostitse, niin kirjoita sähköpostiosoitteesi. Voit laittaa halutessasi molemmat.

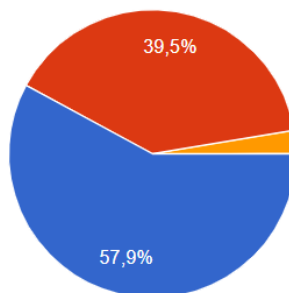
Puhelinnumeroni _____

Sähköpostini (vapaaehtoinen) _____

Yleisökyselyn tulokset diagrammeina

Työelämä ja tietotekniikka

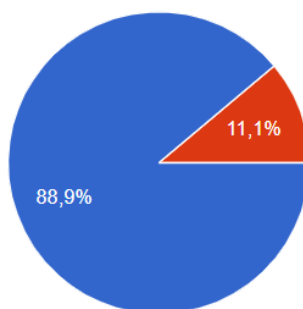
38 vastausta

- En ole enää työelämässä, eikä työhöni aikoinaan kuulunut tietokoneen käyttämistä
- En ole enää työelämässä, mutta työhöni aikoinaan kuului tietokoneen käyttöä
- Olen työelämässä, mutta työhöni ei kuulu tietokoneen käyttöä
- Olen työelämässä ja käytän työssäni tietokonetta

Monettako kertaa olet Konstikoppa-esittelyssä?

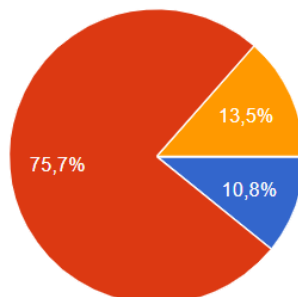
36 vastausta

- Tämä on ensimmäinen Konstikoppaesittelyni
- Olen ollut Konstikoppa-esittelyssä aikaisemminkin

Tunnelmani heti esittelyn päätyttyä, eli nyt. Valitse yksi vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten tunnelmaasi.

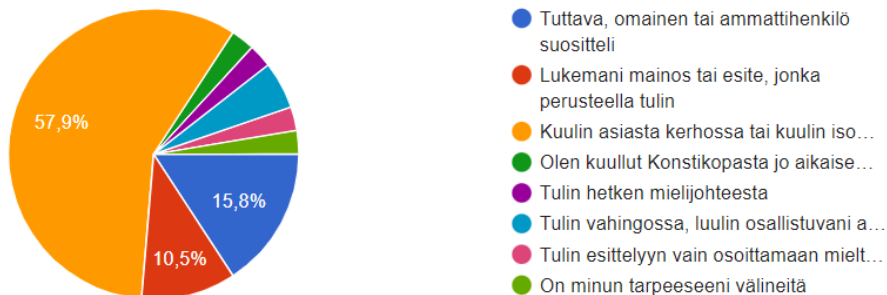
37 vastausta

- Hyvin innostunut, on vaikea odottaa, että pääsen hankkimaan laitteita
- Kiitollinen tai kiinnostunut
- Neutraali
- Epäileväinen tai epätietoinen
- Väsynyt tai uupunut
- Pettynyt

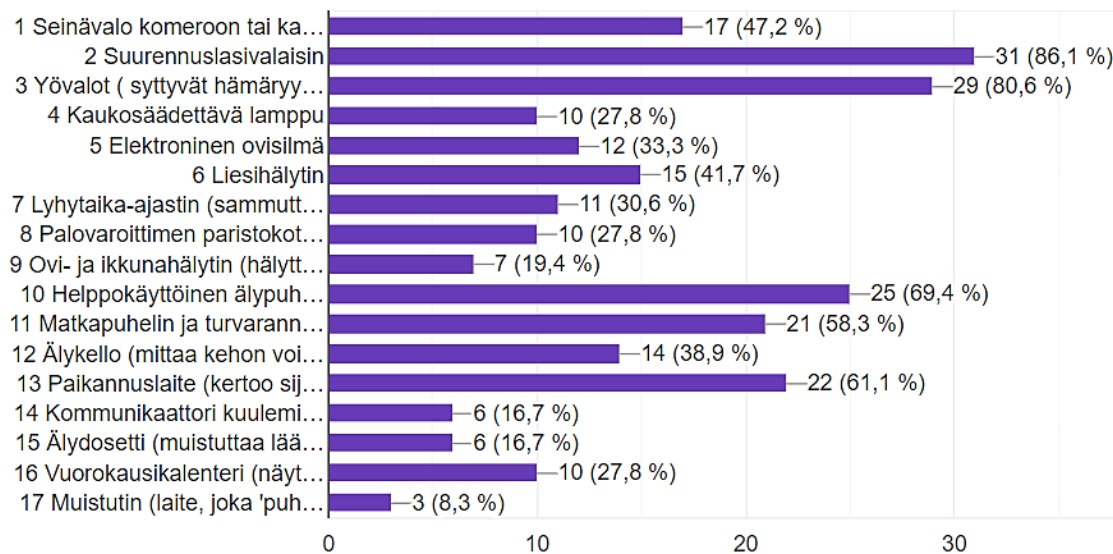
Esittelyyn tulemisen syy. Valitse yksi, joka parhaiten kuvaa sitä, mistä syystä tulit esittelyyn.

38 vastausta

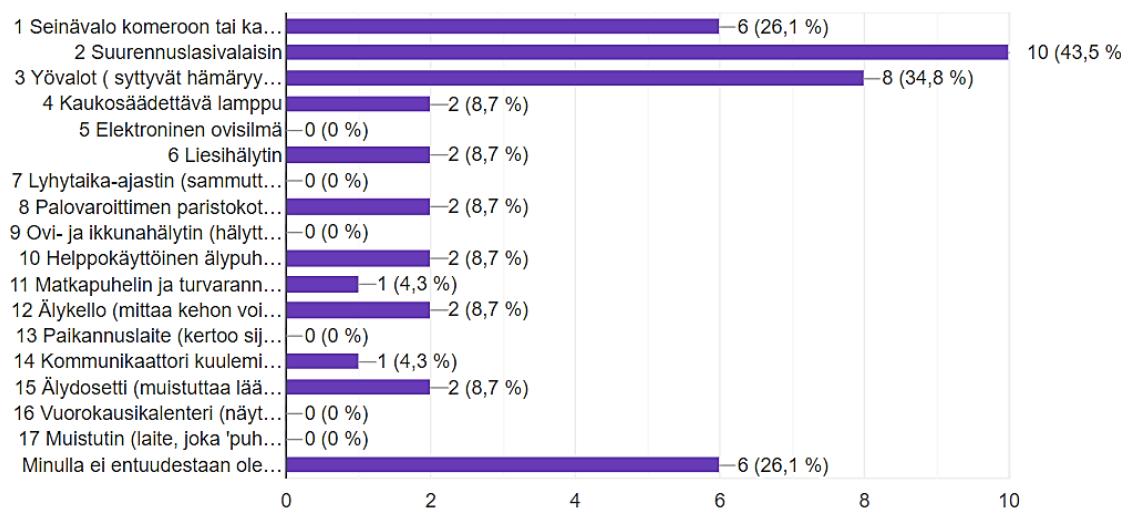
Ennen esittelyä jo tiesin seuraavien laitteiden olevan olemassa

36 vastausta

Minulla tai kotonani on jo hankittuna edellisen listan laitteista seuraavat

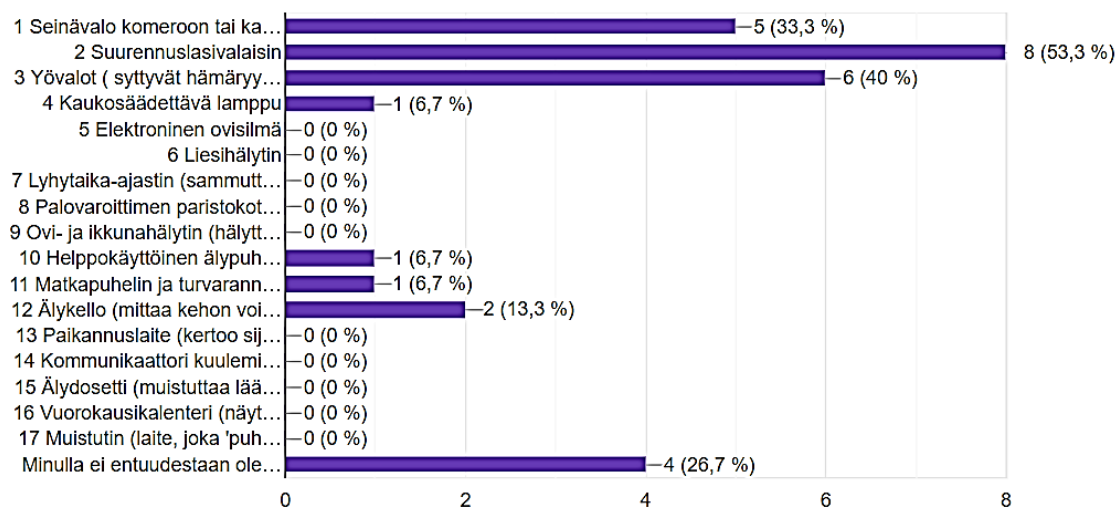
23 vastausta

Alle 75-vuotiaat

4. Minulla tai kotonani on jo hankittuna edellisen listan laitteista seuraavat

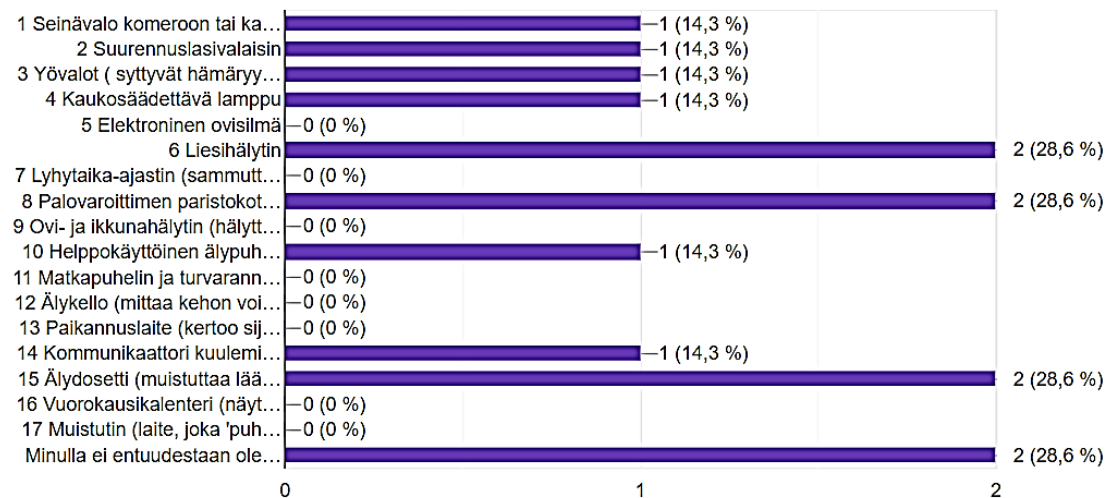
15 vastausta

Yli 75-vuotiaat

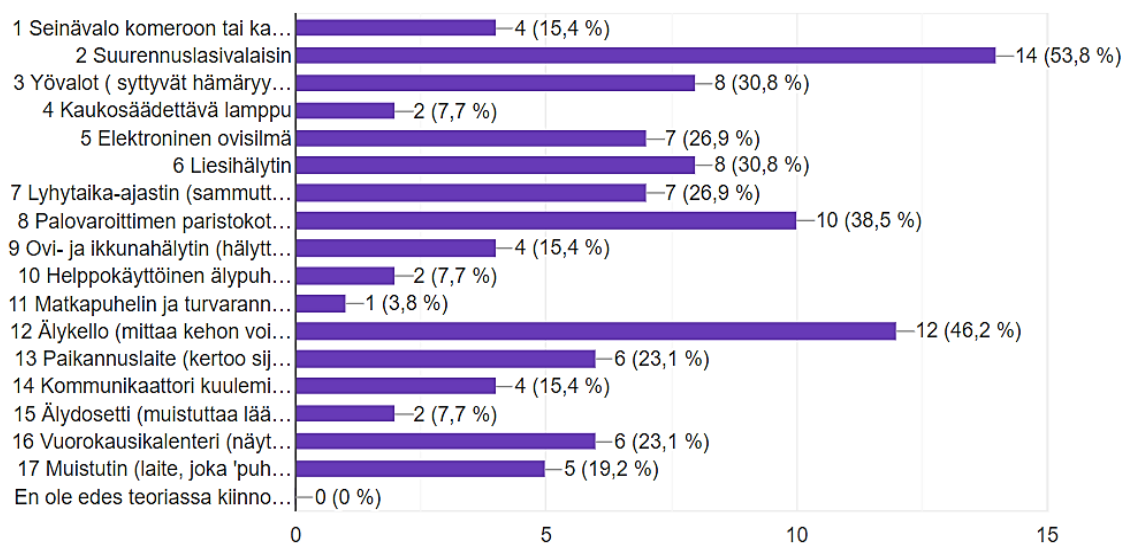
4. Minulla tai kotonani on jo hankittuna edellisen listan laitteista seuraavat

7 vastausta

Jos ei rahasta, eikä laitteen hankkimisvaivasta, eikä käytön oppimisesta olisi kiinni, niin haluaisin kotini seuraavat laitteet

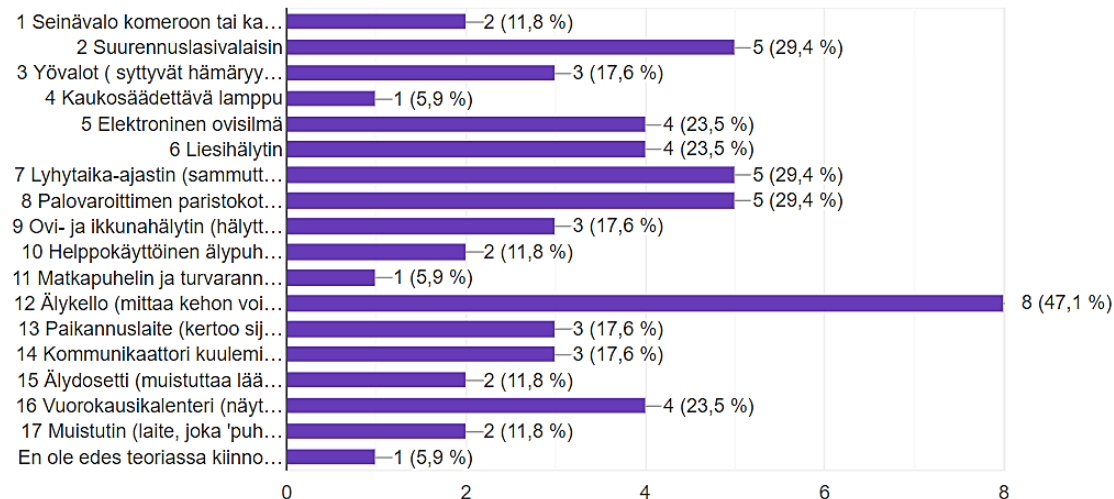
26 vastausta

Alle 75-vuotiaat

5. Jos ei rahasta, eikä laitteen hankkimisvaivasta, eikä käytön oppimisesta olisi kiinni, niin haluaisin kotiin seuraavat laitteet

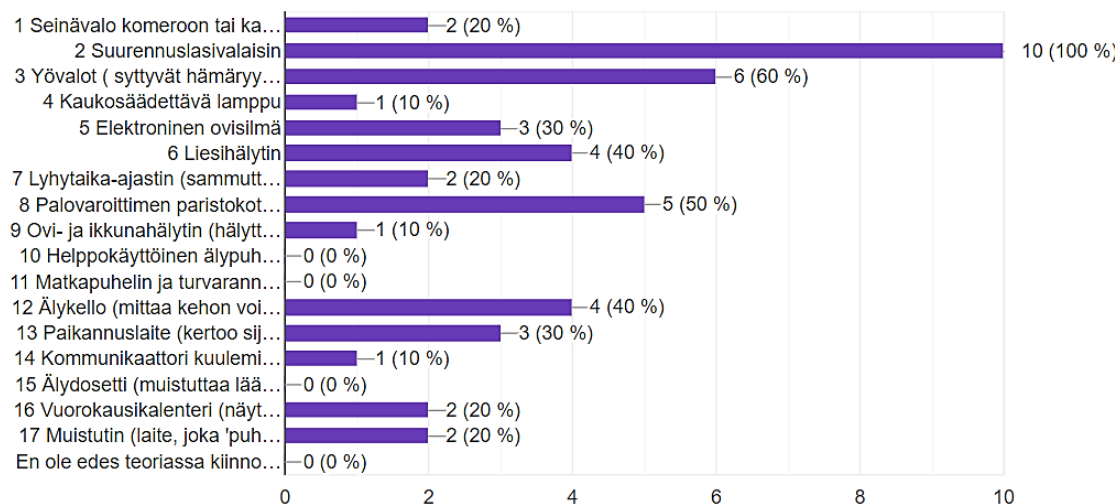
17 vastausta

Yli 75-vuotiaat

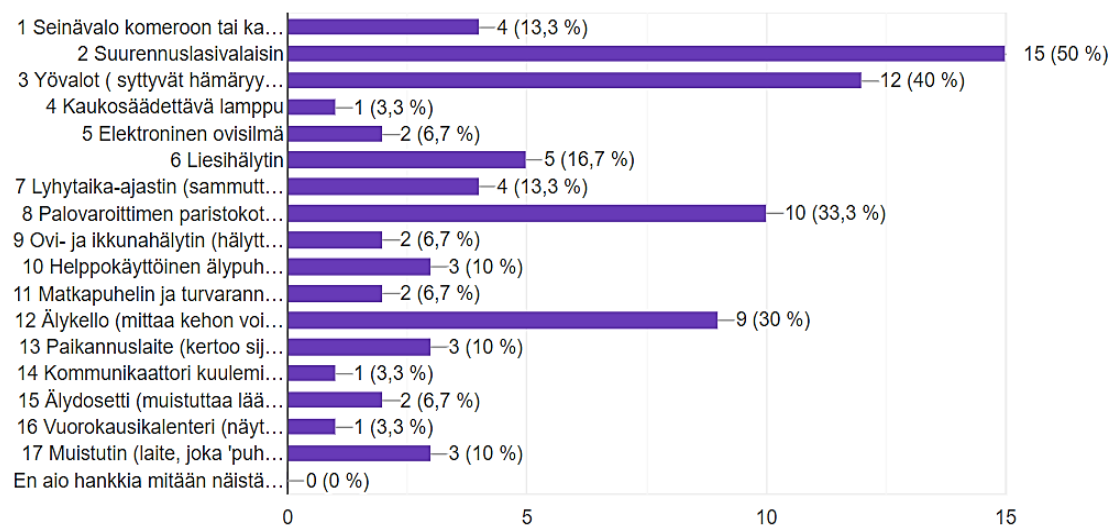
5. Jos ei rahasta, eikä laitteen hankkimisvaivasta, eikä käytön oppimisesta olisi kiinni, niin haluaisin kotiin seuraavat laitteet

10 vastausta

Todellisuudessa uskon kuitenkin hankkivani vain seuraavat laitteet

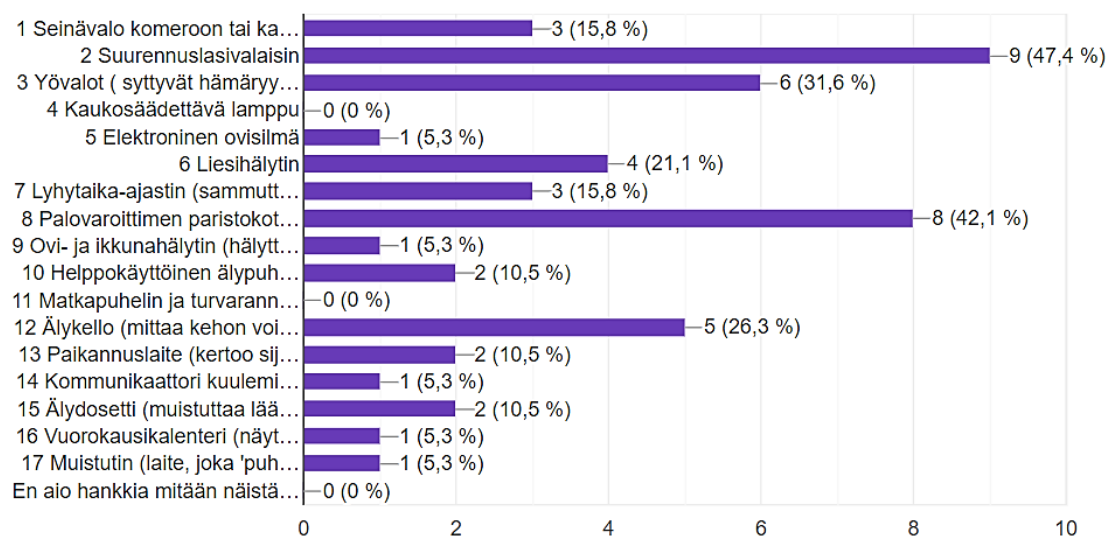
30 vastausta

Alle 75-vuotiaat

6. Todellisuudessa uskon kuitenkin hankkivani vain seuraavat laitteet

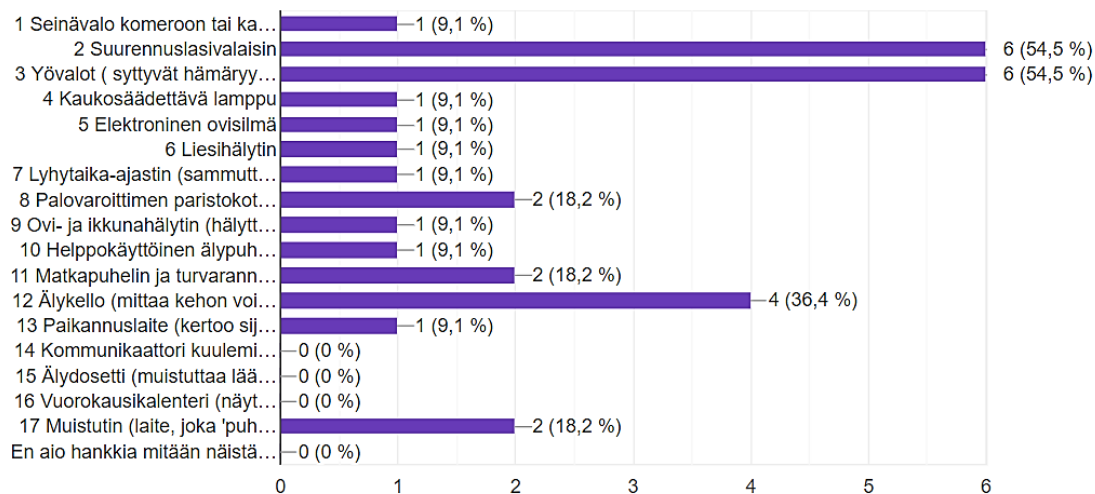
19 vastausta

Yli 75-vuotiaat

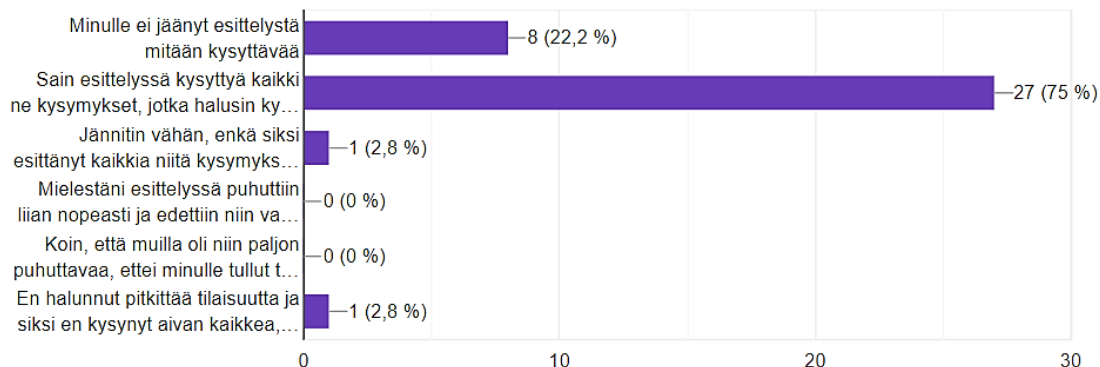
6. Todellisuudessa uskon kuitenkin hankkivani vain seuraavat laitteet

11 vastausta

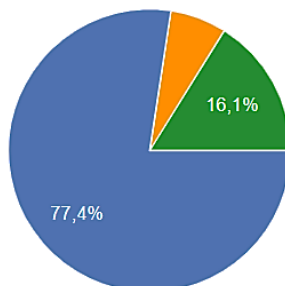
Esittelytilanteen tunnelma ja rentous. Voit valita yhden tai useamman.

36 vastausta

Laitteiden esittelykortit

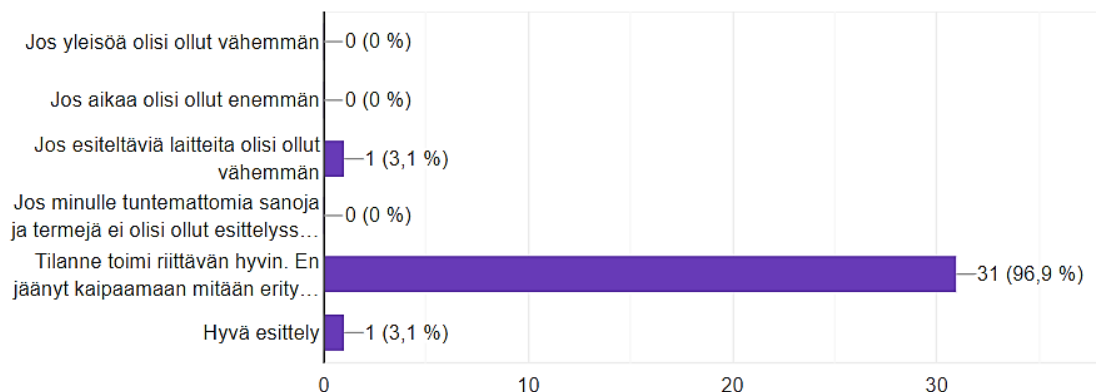
31 vastausta

- Tutkin laitteita myös itsekseen ja ymmärsin korteista, mihin laitteita käytetään ja miten niitä käytetään
- Kun tutkin laitteita itsekseen ja luin niiden korteja, en silti täysin ymmärtänyt, mistä kaikissa laitteissa oli kyse
- Katselin ja hypistelin ainoastaan laitteita, en ollenkaan niiden esittelykortteja
- En tutkinut laitteita itsekseen lainkaan

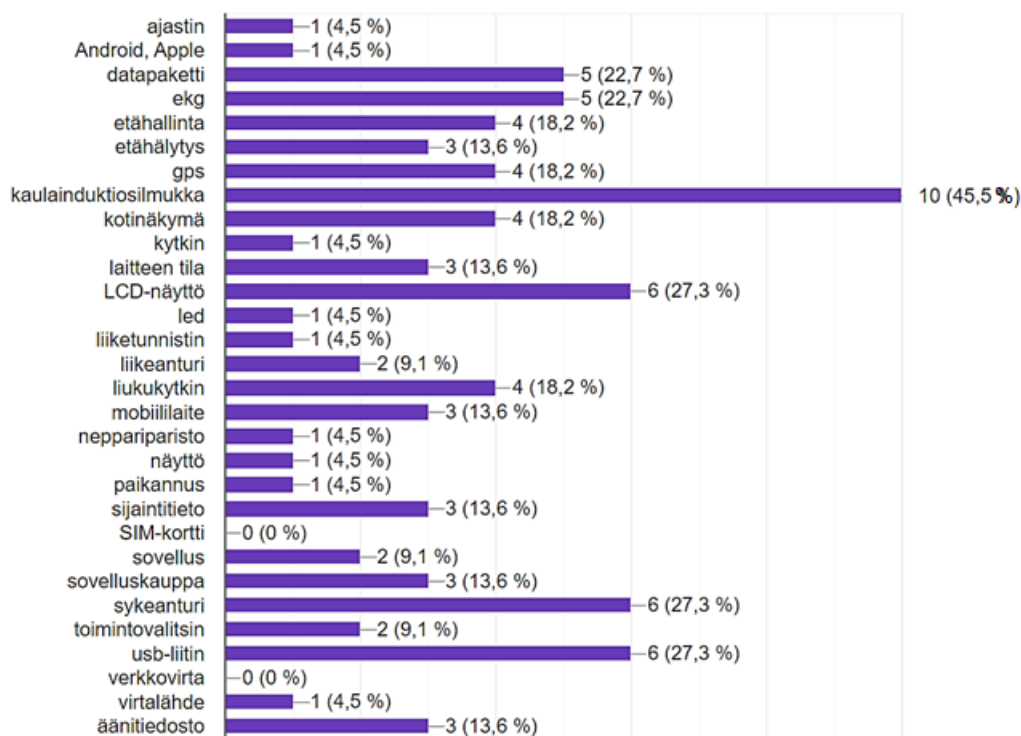
Esittelytilanne olisi toiminut minulle paremmin, (voit valita yhden tai useamman)

32 vastausta

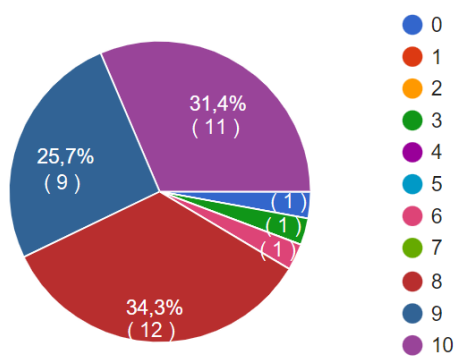
Valitse seuraavasta sanaluettelosta ne sanat, joiden merkitys EI ole sinulle tuttu, kaikki, joiden merkityksessä on jotain EPÄSELVÄÄ. Jos muistat esittelystä vielä muita itsellesi outoja sanoja, niin listaa ne kohtaan 'Muu'.

22 vastausta

Kuinka todennäköisesti suosittelisit Konstikoppa-esittelyä tuttavillesi asteikolla 0-10, jossa 0 tarkoittaa erittäin epätodennäköistä suosittelua ja 10 erittäin todennäköistä suosittelua.

35 vastausta

Viiden havainnoinnin muistiinpanot

HAVAINNOINTI 1. Turku ulkona 9.9.2021

Paikalla seuraavat ammattihenkilöt: Satu Järvenpää, Sanna Nurmi, Kaisa HUUHTANEN, Merja Leisti

Muuta

'Pienapuvälinenäyttelyksi' mainostavat

- Alkoi aina "Muistiinpanoja Konstikoppa-tilaisuudesta"-paperin jakamisella
- Leppoisa yleismeininki, kuin ilman suunnitelmaa esittelisi
- Käytetään murrepuhetta, Turun murretta
- Satu ja Sanna lähes vuorottelivat kertojina
- Hinta kerrotaan ensimmäisenä

Perustiedot:

Havainnoija: Merja

Yleisömäärä: 13

Päivämäärä: 9.9.2021

Esittely alkoi klo: 9.30

Päättyi klo: 10.50

Tilanne

Yleisö istuu: Ei

Yleisö seisoo: Kyllä

Ollaan ulkona: Kyllä

Laitteet leviteltynä: Matkapöydällä, mahtuvat kaikki

Laitteet esittelijällä: Ei

Erytis-ryhmä? 4 rollaattorilla, 2 taluttua polkupyörää

'n' Ikäihmisiä: 11

Miehiä: 1

Naisia: 12

Kyselyn täytti: vain 2

- Kyselyn vastaamiseen meni noin 7 minuuttia

Esittelyssä läsnäoloaika(min): 10, 30, 30, 35, 35, 30, 5, 20, 3min

Muuta, kirjaa mitä

- Esittelijöillä on maskit, vaikka ollaan ulkona
- Jokaista ohi kulkevaa ja pysähtynyttä ei 'napata kiinni' (siitä mainitaan haastattelussakin)

Alku- osa

Esittelijäkin kysyy: Mikä on liesihälytin?

Esittelijä hymyilee/nauraa: kyllä

Yleisön kommentteja:

- Kertoi omakohtaisen tapauksen x 2

Yleisön kysymyksiä:

- Mistä voi ostaa laitteen?

- Miten paikannin ilmoittaa paikan?

Taukoa, odotusta

Jotain hukassa

Haukottelua

Vieras kieli

Eleitä

Loppu-osa

Kaisakin osallistuu: Kertoo vitsikkään anekdootin. Yleisö lähtee mukaan

Esittelijä:

- Kommunikaattorin yhteydessä mainitsee ensin 'velvoitteesta' hakeutua terveys- asemalle, jos kuulo huonontunut ja selvittää asiaa
- Puhutaan samalla myös muista apuvälineistä, sellaisista, joita ei Konstikopassa

Esittelijä hymyilee/nauraa: kyllä

Yleisön kommentteja:

- vanhus haluaa puhua omista asioistaan

Yleisön kysymyksiä:

- Kyselyn täyttäjät kysyi, saako kynän omakseen?

Taukoa, odotusta

Jotain hukassa

Haukottelua

Vieras kieli

Eleitä

Muita havaintoja:

Laitteet esiteltiin järjestyksessä:

1. Paristokotelo
2. Ovisilmä
3. Yövalot
4. Liesihälytin
5. Lyhytaika-ajastin
6. Muistutin
7. Turvaranneke+kännykkä
8. Suurennuslasivalaisin
9. Paikannin
10. Ikkuna- ja ovihälytin
11. Seinälamppu
12. Kommunikaattori

HAVAINNOINTI 2. Äijäkerho 9.9.2021 Turku

Paikalla seuraavat ammattihenkilöt: (alussa) Anne, Äijäkerhon vetäjä, Satu, Sanna, Kaisa, Merja, kahvinkeittäjä

Muuta:

"Varjosta valoon" -projektin äijäkerho. Kotona asuvia itsenäisiä eläkeläismiehiä. Kerho kokoontuu kirjaston tiloissa. Tämä on ns. 'korttelitoimintaa'. Vertaisryhmä. Kahvin keittää ulkopuolinen vapaaehtoinen (myös ikäihminen ja nyt yksi esittelyn yleisöstä). Mukana saattaa olla mielenterveyskuntoutujia. Joskus ohjelmassa esim. jumppaa.

Perustiedot

Havainnoija: Merja

Yleisömäärä: 13+1(kahvinkeittäjä)

Päivämäärä: 9.9.2021

Esittely alkoi klo: 12.30

Päättyi klo: n. 14.00

Tilanne

Yleisö istuu: Kyllä

Yleisö seisoo: Ei

Ollaan ulkona: Ei

Laitteet leviteltynä: Kyllä, usealla pöydällä leveästi

Laitteet esittelijällä: Ei

Erityis-ryhmä? Muutama rollaattorilla

'n' Ikäihmisiä: 14

Miehiä: 13

Naisia: 1

Muuta, kirjaa mitä

Yleisö aika vakavan näköisenä, yksi hymyilee. Keskittyvät paperiin, johon voi tehdä merkintöjä. Yksi mies on koko ajan kriittisen näköinen. Sama mies jättää kyselyn täyttämättä (aloitti sen kyllä, mutta 'piilotti' kaavakkeen sitten paperipinon alle).

Esittelijä puhuu: Kaisa puhuu Yepzonista ja sen akunkestosta

Esittelijä hymyilee/nauraa/vitsailee: Vitsi Yepzonin käytöstä, ettei siippa ala sen avulla tarkkailemaan.

Yleisön kommentteja:

- Yksi näytti oman kännykkänsä, Doron, kun Doroa esiteltiin.
- Virtalähteestä puhetta, mistä virta laitteeseen
- Yhdellä oli leasing-ranneke 50 €/kk
- "Kommunikaattori on hyvä laite"
- Älypuhelimessa oltava muistia riittävästi
- Iloinen kommentti joku...
- Keskustelua palovaroittimista ja siitä, että joissain taloyhtiöissä asukas ei saa itse koskea varoittimeen

Yleisön kysymyksiä:

- Tallentaako elektroninen ovisilmä näkemänsä? (Ei tallenna)

- Miten palovaroittimen paristokotelo kiinnitetään?
- Miten vaikuttaa muistin heikkenemiseen, jos aina muistutetaan?
- Mitä laki sanoo paikantimesta? (yksityisyyden suoja)

Yleistä keskustelua: Tapahtui kyllä

Taukoa, odotusta, jotain hukassa, haukottelua

Vieras kieli

Eleitä: Esittelijä kiertää pöydissä esittelemässä ovisilmää, näyttämässä muutamia laitteita

Muita havaintoja:

Laitteet esiteltiin järjestyksessä:

13. Paristokotelo
14. Lyhytaika-ajastin
15. Liesihälytin
16. Muistutin
17. Ovisilmä
18. Ovi- ja ikkunahälytin
19. Älypuhelin
20. Turvaranneke+kännykkä
21. Paikannuslaite
22. Kommunikaattori
23. Suurenuslasivalaisin
24. Yövalot
25. Otsalamppu + seinävalo

HAVAINNOINTI 3. Tampere, Vapriikki 6.10.2021

Paikalla seuraavat ammattihenkilöt: Hillervo Pohjavirta, Kaisa Huuhtanen, Merja Leisti

Muuta

Esittely tapahtui ravintolan takaosassa

- ”Muistiinpanoja Konstikoppa-tilaisuudesta”-paperit ja kynät jaettu yleisölle
- Haettiin kahvit ja pullat esittelijän laskuun aluksi
- Leppoisa yleismeininki, kuin ilman suunnitelmaa esittelisi

Perustiedot:

Havainnoija: Merja

Esittelijöiden määrä: 2, kun Kaisakin lasketaan mukaan

Yleisömäärä: 5

Päivämäärä: 6.10.2021

Esittely alkoi klo: 14.00

Päättyi klo: 14.50

Tilanne: Yleisö erittäin keskustelevaa!

Yleisö istuu: Kyllä

Ollaan sisällä: Kyllä

Laitteet leviteltynä: Kolmella yhteen liitetyllä pöydällä, pitkä

Laitteet esittelijällä: Ei

Erytis-ryhmä? Ei

'n' Ikäihmisiä: 4

Miehiä: 1

Naisia: 3

Kyselyn täytti: 5

- Kyselyn vastaamiseen meni noin 7 minuuttia

Esittelyssä läsnäoloaika(min): Keskustelu ja itsenäinen tutustuminen jatkui pitkään vielä esittelyn päättymisen jälkeen

Muuta, kirjaa mitä

- Kaisalla ja Merjalla maskit, muilla ei
- Yleisö valitsi mennä kahvittelemaan saman pöydän ääreen: Seurauksella, että kaksi istui esittelyyn selin ja joutui kääntelemään niskaansa hankalasti nähdäkseen.
- Muistilappuihin kirjoiteltiin.
- Jäätiin juttelemaan vapaasti pitkäksi aikaa kello 14.50 jälkeen

Alku- osa

Esittelijä:

- Luetteloi alkuun kertaalleen kaikkien laitteiden nimet ja ehkä parin sanan selityksen.
- Kertoi, että Tampereen kaupunki vuokraa paikantimia
- Sitten lukee suoraan esitetekstit laitteista. Ensin esittely, sitten hinta. Paitsi liesihälyttimestä kertoi ensin hinnan.

Esittelijä hymyilee/nauraa:

- Vitsailee paljon.
- Keksii innovatiivisia hauskoja uusia käyttötarkoituksia monille laitteille
- Varsinkin muistuttimen tallennettavalle äänitteelle: ”Anna paikka minulle” + lukematon määrä muita.
- Suurennuslasivalaisimeen ”punaiset paperit päälle jouluna”
- ”Tämä on vähän kuin Memory-peli”, Konstikoppa-esittelystä

Esittelijän anekdootti: 2-vuotiaan lapsen pistorasiakokeilut

Loppu-osa

Esittelijä:

- ”Lyhytaika-ajastin on selkeä tapaus” (= ei selitettävää)
- Helppokäyttöpuhelimet ei aina ole helppoja
- Ei välttämättä tarvitse ottaa Stella-palvelua, jos on turvaranneke + matkapuhelin

Esittelijän kysymyksiä:

- Kestääkö turvarannekepuhelimien ranneke saunaa?

Esittelijän anekdootti: ”Miehen tulipalohulluus”

Esittelijä kiertää yleisön joukossa: Älykello esiteltiin yleisön vieressä

Kaisa esittelee ja kertoo mukana:

- Ovi- ja ikkunahälyttimestä, käyttö lapsen vahtimiseen (puoliksi vitsi)
- Kertoo kuurosokean kaulurikaiuttimesta
- Että kaukosäädettävästä lampusta ei vielä ole materiaalia
- Esittelee ovisilmän
- Kertoo liesihälyttimestä
- Palovaroitteeseen liittyen: Kertoo keittiötikkailta putoamistapauksen ja tapaturmaseuraukset, joita ei voitu parantaa
- Kertoo lyhytaika-ajastimesta
- Älydosetista
- Dorosta: Helppo ottaa käyttöön, jos on ensimmäinen älypuhelin. Kuullut muiltakin, että Doro ei ole kaikille helppo
- ÄLYKELLO:
 - Kiva laite, koska ei ole apuvälinevaan tyylikäs ja sporttinen. Ei leimaa vanhaksi ja huonoksi – vaan nuoreksi ja sporttiseksi
 - Älykellon tärkein ominaisuus = turvarannekkeeseen tottuminen
 - Paikantavuihin älykellojen hinta 100 €:sta ylöspäin
 - Älykellon ominaisuuksia:
 - Kaatumisen seuranta
 - Unen seuranta
 - Sykkeen seuranta
 - Veren happipitoisuuden seuranta
 - Paikannusominaisuus (Kopan halvassa mallissa ei tätä)
 - Useimmat vedenpitäviä

Kaisa: ”Tyypillisin ikäteknologiakeskukseen tuleva tiedustelu tulee omaiselta, joka pelkää, että vanhus eksyy

Yleisön kommentteja:

- Otsalampusta: Kun tekonivelleikkauksen jälkeen piti tehdä pitkiä kävelyharjoitteita, niin meni taloyhtiön pitkälle kellarikäytävälle, jossa valot sammuu itseltään vähän väliä, kävelemään. Siinä tilanteessa otsalampun oli tosi hyvä.

- ”Hyvä, että on hinnatkin”
- ”Onkohan se luotettava, kun se on tuon hintainenkin (halpa)
- Jo asunnon rakennusvaiheessa nykyisin palovaroittimen kytkeminen sijaitsee alhaalla
- Uusissa taloissa myös palovaroitin kiinteänä, asunnon sähkösystemin osana
- Älydosetista: ”Voi tommonen miehen ääni! Tuo on varmaan kallis, kun on noin miellyttävä äänikin!”
- ”Älykellon paikannusominaisuus on omaisille tärkeä”

Yleisön kysymyksiä:

- Toimiiko kommunikaattori myös teatterissa?
- Jos hella on iäkkäille tarkoitettu malli, niin eihän liesihälytintä silloin tarvita?
- Meneekö älydosetti sähkökatkoksista sekaisin? [Ei mene]
- Paljonko helppo älypuhelin maksaa?
- Mistä älykelloja voi hankkia?

Eleitä**Laitteet esiteltiin järjestyksessä:**

26. Ovi- ja ikkunahälytin
27. Kommunikaattori
28. Yövalot
29. Suurennuslasivalaisin
30. Led-suurennuslasi
31. Seinävalo
32. Kaukosäädettävä valaisin
33. Otsalamppu
34. Liiketunnistimella toimiva muistutin
35. Digitaalinen ovisilmä
36. Liesihälytin
37. Palovaroittimen paristokotelo
38. Lyhytaika-ajastin
39. Vuorokausikalenteri
40. Kännykkä + turvaranneke
41. Älydosetti
42. Älypuhelin
43. Älykello

HAVAINNOINTI 4. Tampere, Teon tupa 11.10.2021

Paikalla seuraavat ammattihenkilöt: Eija Jyllilä, Sari Brand, Kaisa Huuhtanen, Merja Leisti

Muuta

Esittely tapahtui Amurin Teon tupa -yhdistyksen tupatilan seniorikahvien yhteydessä

- Oikeastaan työntekijöillä ei ollut halukkuutta esitellä. Selitys oli, että tämä oli ensimmäinen seniorikahvi-kokoontuminen koronatauon jälkeen, ja nyt piti priorisoida se, että ikäihmiset saavat rauhassa tavata toisiaan, jutella toistensa kanssa. Teknologianäyttelyä ei ollenkaan tyrkytetä: tarjotaan kyllä, muttei juuri edes mainosteta.
- Yleisö valui sisään jo kello 11.25 alkaen. Kun kello oli 12, niin alettiin tarjoilla kahvia ja leivonnaista ja samalla tehtiin tietäväksi, että niillä on maksu
- Kaikki istuvat pöydän ääressä. Aluksi kaikki mahtuvat saman pöydän ääreen, kun väkeä tulee vielä lisää, otetaan käyttöön myös pikkupöytä, johon mahtuu kolme
- Osallistun itsekin laitteiden esittelemiseen jonkin verran
- Kaksi nuorinta (arviolta alle 75-vuotiaita) osallistuivat ensin
- ***Kaisan ja minun läsnäolo vaikutti todella paljon! Varsinaiset työntekijät jättivät esittelemisen kokonaan.*** Kaisa oli varsinainen esittelijä. Minä kerroin siinä tapauksessa, että Kaisa oli varattuna tai ikäihmisellä oli tarve tietää.

Perustiedot:

Havainnoija: Merja

Esittelijöiden määrä: 1, Kaisa

Yleisömäärä: (11), mutta laitteisiin tutustui lähempää vain 6 (kyselyn täytti vain 4)

Päivämäärä: 11.10.2021

Esittely alkoi klo: 12.10

Päättyi klo: 13.20..

Tilanne: Istutaan, juodaan kahvia, paikan työntekijät mainitsevat näyttelystä vain sivuasiana. Pyydettiin tulemaan tutustumaan laitteisiin oman kiinnostuksen mukaan pois kahvipöydästä. Osa tuli rollaattorin kanssa, olisi ehkä tarvinnut istuimen pöydän ääreen (Marjan arvaus)

Yleisö istuu: Kyllä

Ollaan sisällä: Kyllä

Laitteet leviteltynä: Yhdellä pöydällä, osin päällekkäin asteltuna. Kaikkia laitteita ei ole otettu esille

Laitteet esittelijällä: Ei

Eriyis-ryhmä? Kyllä 2 rollaattorilla (seniorikahveilla)

'n' Ikäihmisiä: 11

Miehiä: 1

Naisia: 10

Kyselyn täytti: 4

- *Yksi, jonka näkö huono, vastasi mielellään, kun minä toimin kyselytekstin äänen lukijana ja kyselyn kirjurina*
- *Rukseja tuli hänelle selvästi enemmän kuin keskivertovastaajalle. Minä kysymysten tarkentajana vaikutin selvästi siihen, mitä hän uskalsi 'tunnustaa'*

Esittelyssä läsnäoloaika(min): Aika vähän aikaa nyt käytettiin pöytään tutustumiseen, vielä vähemmän kuin Turussa ulkona

Muuta, kirjaa mitä

- Esittely meni nyt sen mukaan, mitä pöytää katselemaan tullut ikäihminen itse kysyi, mistä laitteesta itse aloitti
- Ei muistilaput lainkaan käytössä. Kaisa jakoi kyllä 'Hankintapaikat'-oppaita

Esittelijä:

- Jos kylmäkellarin käytävällä ei valoa, niin otsalamppu toimii
- Pelkän dosetin voi ottaa matkalle mukaan, muistutus tulee kännykkään
- Vanhan ihmisen kuiva iho hankaloittaa kosketusnäyttöä käyttäessä

Esittelijä hymyilee/nauraa:

- Muistuttimesta, "Älä mene jääkaapille"

•

Esittelijän kysymyksiä:

•

Esittelijän anekdootti: Palovaroitinstoori: Mikro liian kuumana, palovaroitin huusi, muistisairas itki varoittinta, mutta olisi kyllä kestänyt mikron aiheuttaman vaurion

Esittelijä kiertää yleisön joukossa: Ä

Yleisön kommentteja:

- Puhetta kellodosetista
- Meillä just vaihdettiin palovaroittimen patterit
- Olen harkinnut Doroa
- Naapurin palovaroitin piippasi neljä tuntia, kun paristo oli lopussa
- Minulla ei ole puhelimeni paikannin päälläkään
- Vaikea muistaa, että pitää ottaa beetasalpaaja
- Ei siinä nyt ole mitään semmosta, mitä minä tarvitsisin
- Omassa liedessä on jo vahti valmiina

Yleisön huumoria:

- Kopan valaisimella näytetään valoa, jotta näkee muistuttimen pikkunäppäimen
- Montako kertaa ne herää kuolleista Salkkareissa...

Yleisön kysymyksiä:

- Mikäs tuo on? (Älypuhelin)
- Vaihtaako vuorokausikalenteri kesä- ja talviaikaan?
- Missä suurennuslasivalaisimia myydään?
- Oliko paikannuksessa sama periaate kuin puhelimesta?
- Missä älykelloja myydään?

Yleisö kertoo omista asioistaan:

- Juttelua heijastimista ja led-valoista heijastinliiveissä
- Puhutaan Joen Hallikaisesta, koska etsitään humpppaa kännykästä musiikiksi kahvipöydässä
- Salkkareissa "puhutaan epäselvästi"
- Oltiin Virossa

Laitteet esiteltiin järjestyksessä:

44. Suurennuslasivalaisin
45. Seinävalo

46. Älypuhelin
47. Palovaroittimen paristokotelo
48. Matkapuhelin+turvaranneke
49. Ovisilmä
50. Otsalamppu
51. Yövalot
52. Kommunikaattori
53. Paikannin
54. Älykello
55. Älydosetti
56. Lyhytaika-ajastin

Esittelijäkyselyn kootut vastaukset

Paikka	1. Mikä on oma tunnelmasi nyt? (Hetimitellyn päätyttyä)
Pop up	Normi, hyvä. Oltiin oikealla asialla.
Äijäkerho	Ookoo tunnelma, kaikuisa tila. Kun ollaan isossa porukassa, niin ei kysytä niin paljon – mutta saattavat jälkikäteen kysyä kavereilta, että miten se meni. Nyt esittelijät olivat tilaisuuden 'vieraita'
Vapriikki	Innostunut ja keskusteleva. Miettivät ihan vakavissaan esiteltyjen välineiden hankintaa ja hintoja.
Teon tupa	Ihan hyvä.
Pornainen	Oikein hyvä, kiva kun paikalle tuli riittävästi yleisöä

Paikka	2. Mikä meni hyvin?
Pop up	Se, että seniorit pysähtyivät ja asia oli heille kiinnostava. Että, pysähtyivät tutkimaan ja kuuntelemaan. Että, joukossa oli myös omaishoitajia. Se, että esittely oli väline muuhunkin keskusteluun. Se että yleisö otti mielellään tietoa vastaan, esim. kaupungin palveluohjauksesta ja menovinkeistä. Konstikopan välineet ovat selvästi hyviä ja kiinnostavia kohderyhmälle eli senioreille. Ihmiset pysähtyivät kunnolla kuuntelemaan ja tutkimaan ja kyselemään. On hyvä, että he näkevät välineet ja kuulevat myös hintatasoa. Osalle esim. liesihälytin sanana on tuttu, mutta eivät ole koskaan ennen sitä nähneet. Konstikopan esittely taipuu myös tällaiseen pop up -tyyppiseen ulkona olevaan esittelytilanteeseen.
Äijäkerho	Jokainen esillä oleva laite tuli yksitellen esiteltyä, joskin ehkä vähän kiireesti. Voi olla, että kaikki eivät ymmärtäneet, että hintatiedot ja hankintapaikat voi tulla vielä jälkikäteen katsomaan "esittelypöydältä". Tämä kuitenkin sanottiin pariin kertaan. Jonkin verran tuli puhetta jostain laitteista. Ja osa ei puhunut, mutta näimme, että kirjoittivat muistiinpanoja. Varmasti siis osa laitteista ainakin kiinnosti enempiäkin.
Vapriikki	Purkaminen, koska apua saatiin. Esittely tekstien avulla, keskustelu, näytteille asettelu, sekin avun kanssa.
Teon tupa	Koppa herätti kiinnostusta
Pornainen	Sain porukan kiinnostumaan tuotteista ja kokeilemaan niitä, kyselemään, ja moni aikoi hankkia jonkin tuotteen itselleen.

Paikka	3. Mikä ei mennyt niin kuin odotit – jos sellaista oli?
Pop up	Olemme esitelleet välineitä ennenkin ja toisaalta usein jalkaudumme ihmisten keskuuteen kauppojen edustoille. Näin ollen olemme aika hyvin varautuneet siihen, että lähes mitä vaan voi tapahtua. Näin ollen, mikään ei yllättänyt meitä. Huomasimme kyllä, että osa senioreista pääsi ns. livahtamaan takaa eivätkä ehkä nähneet mistä on kyse.
Äijäkerho	Tila oli vähän kaikuisa, se toi omaa haastetta toki.

Vapriikki	Koppa on painava. Ja purkaminen pelotti, ettei mene sekaisin tavarat. Ymmärsin, ettei työpaikallani ole paikkaa, missä kopan voi purkaa eikä kotonakaan ole tilaa. Ei voi purkaa, koska helposti ei saa tavaroita mahtumaan takaisin. Koppaa ei voi jättää vartioimatta. Koppaan kurkistelu ei ollut helppoa.
Teon tupa	Enemmänkin olisi voinut olla kiinnostusta.
Pornainen	Korona mokoma – en osannut arvioida, pidänpö maskia vai en: yleisön edessä esiintyessäni en pitänyt maskia, jolloin yksi vanhoista rouvista siirtyi taaemmaksi istumaan, siitä tuli vähän tyhmä olo...

Paikka	4. Kauanko meni Konstikoppaan tutustumiseen ja esivalmisteluihin, arviolta?
Pop up	Koppa on ennestään tuttu. Nyt asioiden tarkistamiseen ym. meni ehkä 30-60 minuuttia, koska kaikki pitää tarkistaa ja ladata yms. Ja vielä lukea ohjeet, että muistaa mitä välineitä siellä on.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	Kaksi tuntia ja se ei tosiaan riittänyt.
Teon tupa	Puoli tuntia.
Pornainen	Noin tunnin verran. Olin jo lopettamassa, kun paikalle tuli vielä yksi pariskunta, joille avasin laatikot ja esittelin tuotteita lyhyesti vielä.

Paikka	5. Mitä mieltä olet tästä, että aikaa kului näihin?
Pop up	Ensimmäisellä kerralla tämä on ehkä vähän jopa turhauttavaa. Tuntui että kassissa on vähän liikaakin eri välineiden alkuperäisiä käyttöohjeita ja muita esitteitä yms. ja vaihtoehtoisia tapoja esitellä välineitä jne. Kun ensimmäisen kerran tilaisuus pidetty, tulee varmuutta ja osaa itsekin paremmin huomioida, että osan kopan sisällöstä voi unohtaa. Ja toisaalta toisessa tilanteessa ottaa huomioon. Osaa paremmin kopan sisältöä siis ottaa käyttöön tilannekohtaisesti.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	Vaikea homma kun...
Teon tupa	Se oli ookoo.
Pornainen	Olin varautunut pidempäänkin, joten reilu tunti kaikkineen oli ihan hyvä aika.

Paikka	6. Onko sinulla joku oma motiivi tai syy, että ryhdyit esittelijäksi?
Pop up	Meidän yhdistyksellämme ei ole mahdollisuutta ostaa tällaisia kaikkia välineitä, emmekä edes tiedä niitä kaikkia. Halusimme tuoda näitä tärkeitä asioita senioreiden tietoisuuteen. Koppa on erittäin hyvä esittelijöiden käyttöön, kiitos siitä.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	Teknologia, josta en tiedä mitään, on kiinnostanut minua juuri käyttäjän kannalta. Että, suunnitellaanko käyttäjäystävällisesti vai ei. Ryhmämme Teknologianyrkki on samalla asenteella liikkeellä.
Teon tupa	Tuttu juttu entuudestaan edellisestä työpaikasta.

Pornainen	Joo, olen ollut töissä Ikäteknologiakeskuksessa ja tutustunut Konstikoppaan läheisesti, esitellytkin sitä useaan otteeseen. Toisaalta minulla oli uudessa työpaikassani nyt mahdollisuus esitellä Konstikoppaa ikäihmisille, ja samalla sain esiteltäviä itseni tulevia tapaamisia silmällä pitäen. Sain Konstiksesta vähän niin kuin hyvän syyn tavata näitä ihmisiä.
-----------	--

Paikka	7. Opitko itse jotain?
Pop up	Toiselle meistä koppa oli uusi ja hän oppi itsekin. Osa välineistä oli itsellekin uutta.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	Paljon on mahdollisuuksia, hyviä ja edullisia. Jos ei tutustu, ei ainakaan tiedä.
Teon tupa	Kertaus on opintojen äiti.
Pornainen	Aina oppii uutta. Kun yleisö tekee kysymyksiä, on pakko selvittää itsekin (infokorteista, jotka ovat mukana) joitakin tietoja, ja samalla oppii itsekin.

Paikka	8. Oletko esitellyt Konstikoppaa ennen?
Pop up	Toinen on ja toinen ei.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	En. Mutta muistaisin jossain tutustuneeni siihen.
Teon tupa	Kyllä.
Pornainen	Joo, useita, useita kertoja, se oli minulle todella tuttu.

Paikka	9. Aiheutuiko yleisöstä jotain yllättävää, odottamatonta
Pop up	Ei. Tiesimme, että joskus tällaiset eri esittelyt, mm. Konstikopan välineiden esittely, tuokin pohjan myös muulle keskustelulle. Niin kävi nytkin ja löydettiin mm. yksinäinen vanhus, joka saa nyt apua.
Äijäkerho	-
Vapriikki	En huomannut 😊
Teon tupa	Ei.
Pornainen	Eräs rouva kertoi myynnissä olevan myös sellaisia vuorokausikalentereita, joissa on ääni, joka kertoo, onko päivä vai yö, mikä päivä jne. En tiennyt, että sellaisiakin on. Taas opin uutta 😊

Paikka	10. Vaikuttiko havainnoijien läsnäolo?
Pop up	Ei vaikuttanut kovinkaan. Päinvastoin oli hyvä, että kun tuli ruuhkaa, niin esittelijöitäkin oli tarvittaessa vähän enemmän (ITK:n Huuhtanen esiteli osin mukana).

Äijäkerho	Täällä ryhmässä havainnoijien läsnäolo vaikutti enemmän kuin Liik- kuvan resurssikeskuksen pysäkillä kävelykadulla apteekin kulmalla. Ei ehkä kovin paljon vaikuttanut, mutta tuntuivat olevan ehkä vähän normaalia varautuneempia. Erityisesti osallistujille annettu kyselylo- make ja sen pituus herätti joissain keskustelua ja osa kävi sano- massa, että se on liian pitkä. Toisaalta kyselyissä yms. on sekin puoli monelle, että saavat kertoa tärkeää asiaa ja tulevat kuulluksi. Saavat olla osallisena ja sekin oli varmasti osalle nytkin tärkeää. Kyseinen ryhmä on, kuten kerroimme, sellainen johon kovin moni opiskelija, yhteistyötaho, lehdistö ym. haluaa tulla mukaan erilaisten kyselyiden ym. kanssa. Jouduttu rajoittamaan tätä. Nyt sovittiin, että ei videointia ja se oli hyvä päätös.
Vapriikki	Auttoi.
Teon tupa	Ei.
Pornainen	Öö, ei ollut havainnoijia, vain yleisöä.

Paikka	11. Mitä Konstikoppa-esittely mielestäsi palvelee? Miksi sitä kan- nattaa tehdä?
Pop up	Välineet ovat sellaisia, joita seniorin on suht helppo itsekkin hankkia. Ei kovin kalliita jne. Välineet auttavat turvalliseen arkeen. Se auttaa ketä tahansa senioreita, mutta myös esim. omaishoitajia. Tukee ko- tona pärjääjistä. Kun välineistä kertoo, on ihan eri asia kertoa niin, että he saavat konkreettisesti välineet nähdä ja halutessaan myös kokeilla niitä.
Äijäkerho	- (vastaus on sama kuin pop up -esittelyssä)
Vapriikki	Laskee kynnystä kokeilla itse ja tarjoaa tietoa, jotta osaa kysyä asi- asta, jos tarve tulee ajankohtaiseksi.
Teon tupa	Tekniikka tulee tutuksi.
Pornainen	Sen avulla voidaan tuoda ikäihmisille tietoa pikku tarvikkeista, joita he kenties tarvitsevat ja jotka parantaisivat/helpottaisivat heidän ar- keaan. Jos yksikin lonkkamurtuma estetään sillä, että henkilö on hankkinut palovaroittimen seinäjohdon, niin esittely on ollut todella kannattava! Tai jos vanhus saa suurennuslasivalaisimesta apua kä- sitöiden tekoon, voivat hyödyt tästä olla todella merkittävät. Vaikea mitata näitä elämän laadun ja turvallisuuden paranemisia.

Paikka	12. Omia ajatuksia (mistä vaan), joita haluaisit sanoa:
Pop up	Suuret kiitokset tästä hienosta mahdollisuudesta lainata Konstikop- paa. Odotamme innolla uutta päivitettyä Konstikoppaa. Kiitos teille!
Äijäkerho	Suuret kiitokset Valliin ja Ikäteknologiakeskukseen Konstikopasta ja erilaisista oppaista, verkostoista yms. Teette tärkeää työtä ja siitä hyötyvät me jäsenjärjestöt ja lopulta seniorit itse. Kiitos myös harjoit- telijalle antoisista keskusteluista ja siitä, että olet mukana uuden Konstikopan kehittämisessä. Siitäkin sitten lopulta hyödyimme mekin ja alueen seniorit. 😊
Vapriikki	Koppaa ei ole laukun koon ja muodon vuoksi helppo purkaa ja tutus- tua siihen matalalla kynnyksellä.

Teon tupa	Haluaisimme sanoa, että kannattaisiko miettiä selkoesittelyä digitaalisessa muodossa, jonka voisi esittää ryhmille vähän niin kuin tease-rina ennen tavaroiden tuloa. (Youtube esimerkiksi)
Pornainen	Usein toivotaan Konstikopan teknologiatarvikkeiden rinnalle niitä arjen pikku apuvälineitä (purkinavaajat ym.). Minusta mukana voisi olla jopa muutamia helppokäyttöisiä terveysteknologiatuotteita. Mukana voisi olla myös vertailu/testitietoa esim. älyrannekkeista (joita voisi olla esillä useitakin), samoin älypuhelimista, apeista ym.

Paikka	13. Terveisiä niille, jotka valitsevat laitteet, lainausmetodin ja tekevät muut päätökset Konstikoppaan liittyen:
Pop up	Kopan saa pienellä byrokratialla lainattua ja helposti toimitettua eteenpäin, tämä on hyvä. On hyvä, että kopan laitteet ovat moninaisia ja nimenomaan turvalliseen kotona asumisen tukemiseen tarkoitettuja. Erittäin tärkeää on hankintahintojen lisäksi hankintapaikat ja siinä se, että on huomioitu myös netittömät seniorit. Mistä he saavat tarvittaessa hankittua välineet esim. puhelimitse? Haluamme luottaa, että te pidätte hankintapaikka- ja hintaesimerkit ajan tasalla.
Äijäkerho	-
Vapriikki	Pienet laitteet on ok. On tärkeä erottaa toisistaan se materiaali, mikä kaikkien kannattaa lukea ja mikä on täydentävää. Pikaohje kuvana olisi hyvä. Kuva oikein pakatusta laukusta laatikoineen on tarpeen.
Teon tupa	-
Pornainen	Koppa on aika iso ja painava. Pieni hento tyttönen ei välttämättä jaksaa kantaa sitä, jos esittelypaikka on vaikeassa paikassa, on rappusia yms. Pikku laatikoita on paljon ja tavarat menevät helposti sekaisin niissä – tähän on kai tulossakin vähän helpotusta. Koppa on myös melko täynnä – sitä on vaikea laittaa kiinni lopuksi, kun laatikoiden järjestys on mennyt sekaisin